

BRÄNNPUNKTEN

MALMÖ STADSBIBLIOTEK
23 DEC. 1953

CEROGENSENBERG A.B.P.S.

HÖGANÄSKONCERNENS PERSONALTIDNING

Årg.11 Nr 4 Dec.1953

Ansv. utgivare: P EG. GUMMESON

Huvudredaktör: B WALLGREN

Andre redaktörer: R KITTEL
R ENGBERG

Copyright

HÖGANÄS-BILLESOLMS AB, HÖGANÄS

UR INNEHÅLLET

Vid högfjällets fot

Bland kaminmakare, mjölnare och fjällrävar vid
Handöls Täljsten 4

»Brännpunkten» som tidsspegel

En tioårskrönika i fickformat till tidningens 10-års-
jubileum 10

Skiftande försäljningsutsikter

och skärpt konkurrens för koncernens produkter
de stora problemen vid höstens företagsnämnder 13

335 nämndemän på VD:s informationsmöte

åhörde redogörelser för koncernens verksamhet 16

Koncernjul,

ritad av Anders Sten 17

Röster om »Brännpunkten» — efter 10 år

En rundfråga och tjugofem svar 18

»Bara en del av 'besättningen' får förmånerna»,

säger bruksarbetare Henry Hansson och dir. P Eg.
Gummeson frågar: »Bör 'besättningen' själv dela
kakan?» 23

»Brukarna» i Höganäs har firat trettioårsjubileum

Sammanhållning och gott kamratskap präglade
IFK:s 30-årsfest 29

»Gruvspelen»

återupptages nästa år i form av trekamp 29

Julpristävlingar

med jubileumsstafett för hela familjen, korsord
för barnen och många priser 32

Omslagsbilden: »Kalle på Spången»
i jämtländsk miljö. På den 70 meter
långa, nyckfullt svajande hängbron,
som leder över Handölans brusande
forsar, går Kalle Johnsson till sitt
arbete vid Handöls Täljstens AB.
Förutom honom möter Ni där »vid
högfjällets fot» kaminmakare, mjöl-
nare och andra fjällrävar. Se vidare
artikeln på s. 4.

Till julen 1943

utkom »Brännpunkten» med sitt första nummer. Tidningen kan alltså nu fira sitt 10-årsjubileum. För en personaltidning är tio år en rätt lång tid. När »Brännpunkten» började ges ut, fanns det i landet bara ett 10-tal personaltidningar. I dag är antalet omkring 150. Det var därför något av ett äventyr vi gav oss in på. Några egentliga erfarenheter från andra håll hade vi inte att anknyta till. Hur skulle detta »arbetsgivar-påfund» slå ut? »Renaste giftet för oss radikala», som Evald Johansson skaldar i sin jubileumsdikt, eller något annat, det var frågan.

Metoden

att redan från början få bort den nog så naturliga förutfattade meningen, att »Brännpunkten» enbart skulle bli ett bolagsledningens språkrör, var enkel: den bestod i att inte tillåta tidningen att bli detta! Vi *måste* helt enkelt se till, att de anställda fick klart för sig, att tidningen skulle bygga på *allas* medverkan. Vi fick t.ex. inte slå oss till ro med att de anställda underlät att komma med bidrag och att detta sedan togs som bevis på att de inte fick medverka!

Så började man på något håll pröva, hur mycket kallt stål vi tålde: vi fick ett par insändare, som nu sover sin Törnrosasömn i vårt arkiv. De var avfattade i en stil, som brukar nå sin fulla blomning på väggarna i »förargelsens hus». På den första träffen med lokalkorrespondenterna förevisade vi törnrosorna och frågade, om man önskade, att vår tidning skulle prydas med sådana blomster. Svaret från dessa läsekretsens

Oss emellan sagt:

valda ombud blev ett hundra procentigt nej. Den första i och för sig självskrivna regeln för »Brännpunktens» redigering hade blivit sanktionerad: tidningen skulle inte föra ett oanständigt språk — oberoende av vad den moderna skönlitteraturen kunde tillåta sig i den vägen.

Efter band

har en del andra i grund och botten lika självklara erfarenhetsregler utformats, som säger vad som skall stå och inte stå i tidningen. En sådan regel är, att partipolitiska och lönepolitiska frågor principiellt skall hållas utanför tidningens spalter. Skälet är enkelt: dylika frågor har en benägenhet att skärpa motsättningarna inom företaget, medan det är personaltidningens uppgift att i stället överbrygga dem.

En annan regel är, att spritvanorna inte skall förhärligas. Skälet här är också enkelt: spriten klarar sig vår reklam förutan.

Och så är det dikterna: vi har måst begära, att sådana alster skall vara formellt oklanderliga, och kan inte åta oss att om-arbeta bristfälliga skaldestycken.

Om någon fått

ett bidrag refuserat, så har det varit på grund av att det stridit mot någon av de grundregler för personaltidningens redigering, som här lämnats typexempel på och som allmänt ansetts vara riktiga. Refuseringen har däremot *inte* skett enbart därför att bidraget inneburit kritik mot förhållanden inom företaget.

Så har då den uppfattningen om tidningen efter hand vunnit fotfäste, som vår skald uttrycker så här:

»Den blev inget språkrör för Bolaget bara, ty vi är ju också en skrivande skara.»

Bidrag till nästa nummer av »Brännpunkten» måste vara Red. tillhanda
senast den 1 februari 1954.

Vi hade sålunda

fått en plattform, från vilken det skulle sägas någonting. Vad?

Om tidningens målsättning skriver direktör P Eg. Gummeson i sin anmälan bl.a. följande:

»I tidningen bör såväl ledningen som övriga anställda delgiva och erhålla all sådan information, som kan medverka till att höja intresset för det egna företaget och de där arbetandes problem. Det är min livliga förhoppning för att inte säga övertygelse, att 'Brännpunkten' skall fylla denna uppgift och verksamt bidra till ökad kunskap, förståelse och samverkan.»

Ökad kunskap

om det egna företaget och de förutsättningar, på vilka det bygger sin verksamhet, en på grundval av kunskapen ökad *förståelse* för olika inom företaget verkande personer och krafter och slutligen en tack vare förståelsen åstadkommen ökad *samverkan* mellan dessa personer och krafter, det är sålunda vad som satts som mål för vår tidning.

10-årsjubileet

ger oss osökt anledning att blicka tillbaka på de gångna åren: hur har tidningen hittills ryktat sitt värv? I sådant syfte har vi ställt några frågor till ett antal slumpvis uttagna anställda, som blivit ombedda att uttrycka sitt hjärtas mening om både det ena och det andra. För undersökningen redovisas närmare på s. 18. Vi tänkte nu i anknytning till vad som ovan sagts om målsättningen något kommentera de inkomna svaren.

Reportage

från olika arbetsplatser har utgjort stommen i den kunskapsförmedling, som redaktionen påtagit sig. Det visar sig, att man genomgående är nöjd med dessa reportage, särskilt med dem från senare år, där den

mänskliga produktionsfaktorn ägnats en alltmera ökad uppmärksamhet. På något håll tycker man emellertid, att mera vikt borde läggas vid själva arbetsprocessen.

Informationer

från verksamheten inom företagsnämnder och samarbetskommittéer har »Brännpunkten» alltifrån första början försökt förmedla. Vår tidning har en alldeles speciell anledning att ägna sig häråt. Redan i dess första nummer efterlystes »förslag till förbättringar av allehanda slag». I det tredje numret infördes en stående spalt: »Förslag till förbättringar», som i ett antal därpå följande nummer fylldes med diverse förslag från arbetarhåll. September-numret 1944 är smått historiskt: där framlade dir. Gummeson sitt förslag till »Tekniska kommittéer — ett idéernas forum», som efter hand mognade ut i den nuvarande samarbetsverksamheten. Denna idé var sålunda i full tillämpning vid Höganäsbolaget åtskilligt innan den fick sin landsomfattande organisatoriska utformning i Samarbetsavtalet av år 1946.

I stort sett är våra svarslämnare nöjda med publiciteten kring nämndverksamheten, och om några önskemål finns, så går de ut på att den skall ökas — helst förstås kring den egna nämnden! »Ja, här kommer ju utrymmet åter på tapeten», skriver en svarslämnare. Vilket är en nog så riktig iakttagelse.

Uppfattningarna

om de artiklar, som förekommit i ekonomiska frågor, går starkt isär. »Mycket bra» heter det på vissa håll, »svårförstådda» heter det på andra. En svarslämnare skriver: »Tyvärr intresserar det mig mindre, då jag själv har skral ekonomi». En annan tycker, att artiklarna »kanske har en bismak av 'sunt förnuft'». Det är litet svårt att inse, att detta skulle vara ett fel, men svaret kanske inte skall uppfattas så. Måhända skall »sunt» stavas med stort S!

Har då den ökade kunskapen

om företaget bidragit till ökad förståelse, samhörighetskänsla, samarbetsvilja? Vår jubileumsskald och många med honom är tydligen villiga skriva under på att så är fallet. »Att personaltidningen medverkar till större samhörighet är jag övertygad om; vi har kommit varandra närmare», skriver en arbetare. Men skeptiker finns också. »Någon samhörighet mellan företaget och den anställda tror jag inte, att den befrämjar», skriver en annan.

Sammanfattningsvis

skulle man kanske våga säga, att den nu verkställda frågeundersökningen, liksom andra, tidigare undersökningar, visat, att »Brännpunkten» något så när fyllt sin uppgift. Om så är fallet, så beror det till stor del på de många medverkande, som genom sina bidrag i olika former gjort tidningen till vad den blivit. Från inte mindre än 330 bidragsgivare har under de gångna åren influtit 2100 artiklar och notiser, signe-

rade och osignerade. 2 660 namngivna anställda har förekommit i tidningens spalter, vartill kommer intervjuer med 320 veteraner, som slutat sin tjänst. Det kan således också sägas, att tidningen skrivits både *för, om och av* personalen, vilket är en av huvudreglerna för en personaltidnings redigering.

Till alla dem som på olika sätt hjälpt oss att ge tidningen dess innehåll och form vill vi härmed framföra vårt varma tack.

Så hoppas vi,

att tidningen skall mötas med samma välvilja som hittills, när den nu går in i sitt andra decennium, och vi räknar med fortsatt bistånd av alla, när det gäller att förverkliga tidningens målsättning: att medverka till ökade kunskaper, ökad förståelse och ökad samverkan.

Till sist

önskar vi alla våra läsare, såväl gamla som nya.

En God Jul och Ett Gott Nytt År

Vid HÖGFJÄLLETS fot

Bland kaminmakare, mjölnare och fjällrävar vid Handöls Täljsten

I sina kåtor på de jämtländska fjällhedarna har lapparna sedan långliga tider tillrett sin mat i stekpannor och grytor av täljsten. Nu i dagens sena tider gonar sig över hela riket människor i bostäder, villor och sportstugor kring den mjuka värme, som utstrålar från kaminer av täljsten. Förr som nu har dessa produkter samma ursprung: Täljbergsvallen i Handöl.

Täljstensbrytning sedan medeltiden

Sedan medeltiden har täljsten brutits i Handöl. Då gick man med friskt mod och primitiva redskap till angrepp mot täljstenen, där den gick i dagen vid bergstupen öster om Handölsforsarna. Av den mjuka stenen förfärdigade man grovt tillmejslade nyttoföremål, i all synnerhet stekpannor och kokgrytor. Redan våra anfäder hade klart för sig täljstens speciella förmåga att bibehålla värmen.

Men det dröjde bra länge, innan man utnyttjade fyndigheterna i industriell skala. Det

första steget togs 1869, då ett konsortium förvärvade täljstensbrotten och Handölsforsens mäktiga kraftkälla. Någon egentlig fart på tillverkningen blev det inte förrän in på 1900-talet, då Handöls Nya Täljstens- & Vattenkrafts AB övertog driften och byggde ut vattenfallen, anlade landsvägen och den 7 km långa linbanan till järnvägsstationen i Enafors och uppförde flera nya fabriksbyggnader. Under den epoken, eller för att vara exakt 1914, kom jag förresten själv in i sammanhanget.

Han, som för 40 år sedan dök upp i den jämtländska bilden och som lämnat denna historik, är företagets nuvarande chef, disponent *Ture Nelson*, född skåning söder om landsvägen. Trots sitt sydsvenska ursprung har han helt smält in i den jämtländska miljön. De 40 åren vid högfjällens fot har danat Ture Nelson till jämt.

— Så blev vi 1944 ett Höganäs-företag, och sedan dess har utvecklingen gått framåt med stormsteg, berättar chefen vidare. Nya fyndigheter har prospekterats och nya brytningsplatser förberetts. Fabrikerna har rationaliserats och tillbyggt. Vi har blivit en modern industri. Många industrier har vi inte här i Jämtland. Handöl är faktiskt en av landskapets större industriorter. 250 personer bor i samhället, och av dem arbetar 65 vid Handöls Täljstens AB.

1 250 kg dynamit gängse månadssalut

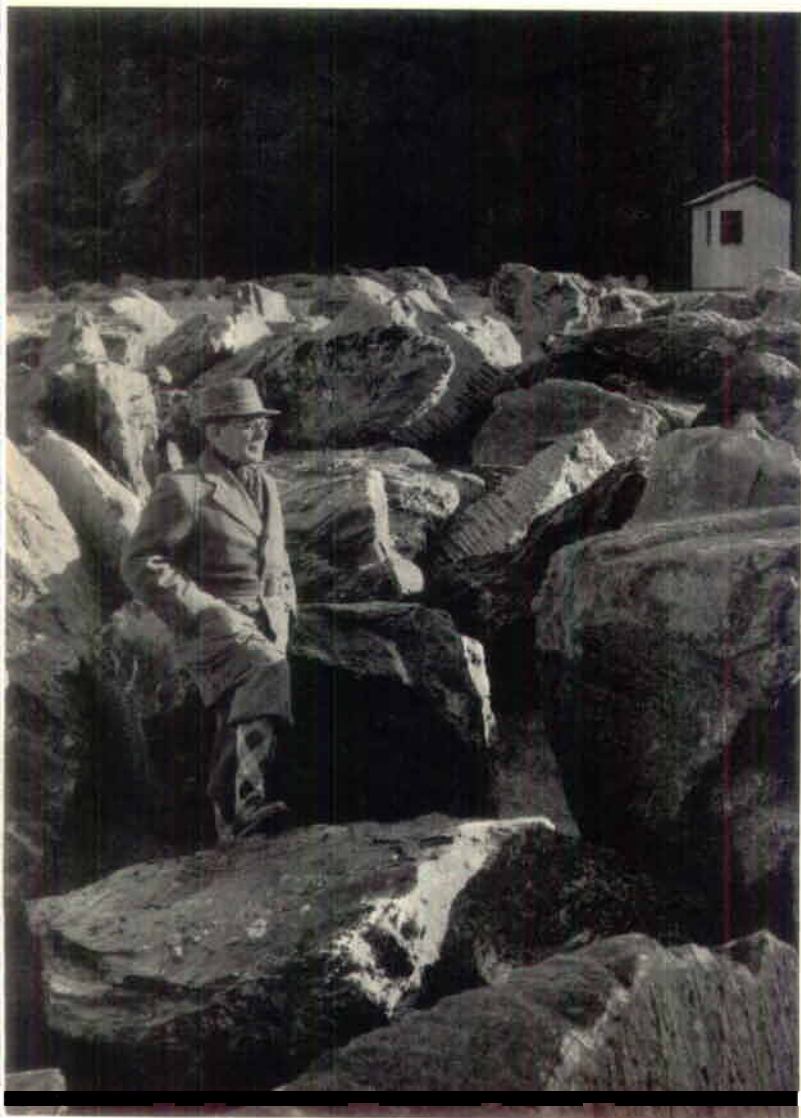
Det var tyvärr för bra länge sedan, som man bara hade att gå rätt in i berget och bryta den åtrådda täljstenen. Täljbergsvallens sydsluttning har visserligen ett 75 meter brett bälte av läckraste grågrönskimrande täljsten, men det ligger mycket väl inbäddat i gråberg. Man måste spränga bort uppemot 90 % gråberg för att komma åt det täljstensfyndiga berget — ganska naturligt att norrmännen är besvärliga konkurrenter, då de kan arbeta med de omvända proportionerna.

Så Ni må tro, det sprängs i Handölsbackarna. Var femte vecka bränner man av tillsammans en 1 250 kg dynamitladdning, som anbringas i sex stycken 20 meter djupa borrhål. Salvan tar med sig mellan 4 000 och 5 000 kubikmeter gråberg, motsvarande cirka 15 000 ton.

Han kan spränga, gruvfogde *Erik Lennart Andersson* — en man med en rygg som en ladugårdsdörr och med en steglängd som en älg — men så har han också sprängt, sedan han var rena grabben hemma i »knivskärrlandet» kring Dellen-sjöarna i Hälsingland.

Så avtäckes efter hand den nästan lodrätt stu-

Handölschefen och forne skåningen Ture Nelson har varit jämta och täljstensman i 40 år. Inte utan att man skulle kunna likna honom vid ett täljstensblock — massiv, men mjuk till sinnelaget och utstrålade en välgörande värme.

Tillsammans 130 meters fallhöjd har Handölsforsarna, där de i snäva vitskummande kurvor slungar sig från fjällheden ner mot Ännsjöns lugna delta. I den här bassängen mitt i fallen har kamrer Filip Fröling, Handöls sportfiskare nr 1, dragit upp mången laxöring.

pande täljstenspallen, vars hållar glimmar så vackert i de sparsamma solstrålarna, som i oktoberdiset smyger sig förbi Snasahögarnas 1 400 meters toppar. Täljberget reser sig som en vägg framför en, där man står nere på nollplanet, dvs. där själva brytningen nu äger rum.

— I vintras gick jag just här, berättar gruvfogde Andersson. Då såg jag högt där uppe på krönet en räv, som sökte fly undan en ettrig stövare. Räven gav sig oförväget och fräckt ut över branten och fann skydd i en skreva, där jägarnas kulor inte kunde nå den. Hunden däremot tvärbromsade förskräckt vid stupet. Till slut släppte räven av för fullt rakt nedåt. Han kom som ett eldrött kanonskott, skrattar naturmannen Andersson, som i allt tycks vara djur- och naturvän. Det är väl inte bara av en händelse, som han har dussinet fågelholkar på sin tomt nere i byn? Naturmänniskan kommer ofta igen. Hans omdöme om koncernchefen är rakt på sak:

Han går bra i skogen, direktör Gummeson.

Gråbergstipp konkurrerar med Snasen

Tro nu inte, att all sten, som täljstenspallen innehåller, består av ren täljsten, nej den uppgår bara till 30 %. För att nu komma in i klipphällen tillämpas grytskjutning. Med små laddningar skapas en gryta, där sedan en 50 kg dynamitladdning placeras, en lämplig mängd för att spränga loss lagom stora och användbara täljstensblock. Man får vara aktsam, så att inte den dyrbara täljstenen sprängs sönder. Sedan de väldiga, oformliga blocken sprängts ut ur klippan, griper *Edvin Höglund* sin tryckluftsborr och delar blocken i stenar, som till storlek och form passar för stensågens ram. Små näpna bumlingar på tre—fyra ton.

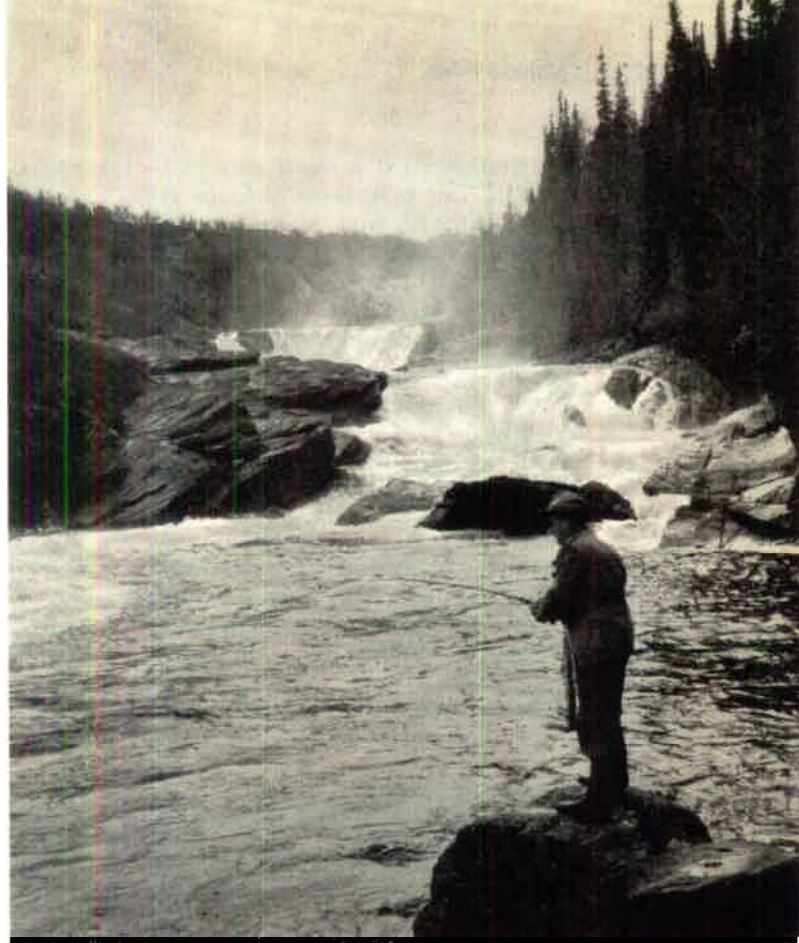
Varje dag gäller det att skaffa undan ungefär 150 kubikmeter gråberg. Massor vräker *Erik Mårtensson* ned för den 30 meter höga branten till det äldsta brottet. Med ett våldsamt plaskande dansar stenarna ner i den stora insjö, som bildats på brottets botten. Massor av gråberg tornar upp sig i gigantiska tippar längs älvfåran och längs vägen upp till fabriken. Ofyndigt berg används också till en ny väg genom vildmarken bort mot den planerade nya brottplatsen i Bunnerviken. Erik Mårtensson är äldsten i Handöl, men en sann yngling i varje tum. Eller för att använda gruvfogde Anderssons karakteristik:

— Det skulle bara behövas, att man for över honom med ett pressjärn i ansiktet, för att han skulle se ut som en 25-åring.

Bror är bror till Otto och John

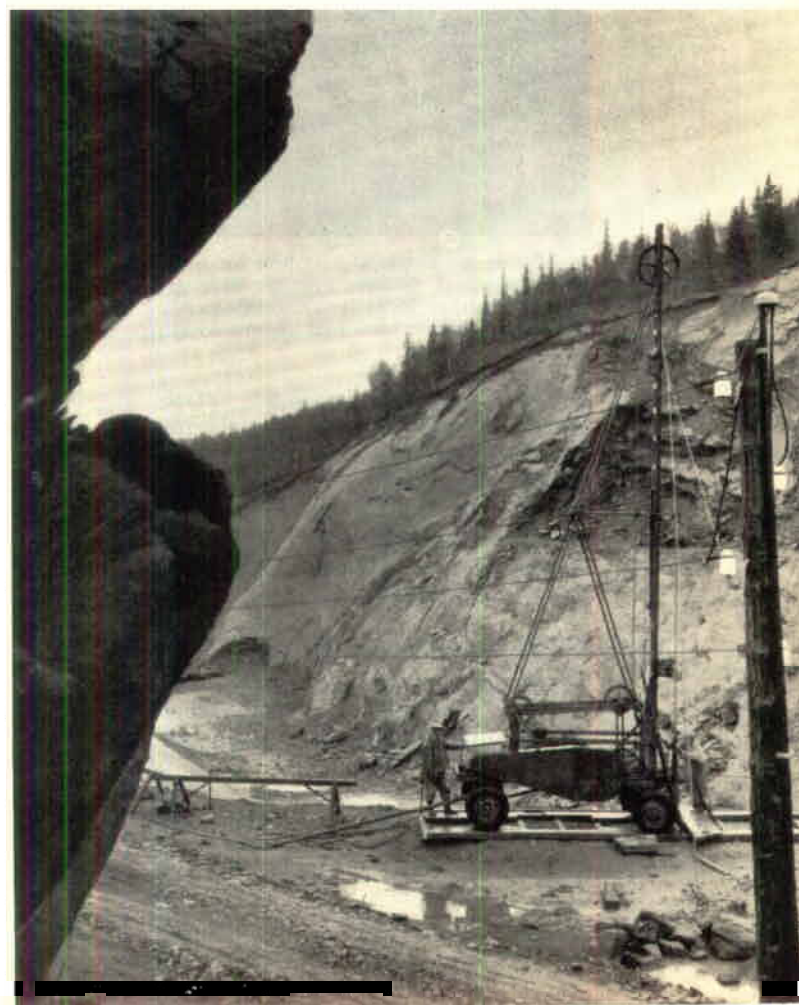
Täljstensblocken är stadiga doningar att jobba med. Med hjälp av en vinsch baxar *Frans Wikström* och fackföreningsordföranden *Gustaf Hagberg* en tretons sten fram till sågen. De kilar fast den ordentligt och tar med en vanlig yxa bort en del ojämnheter, som skulle hindra stenen att passa in i sågens ram. På 20 minuter segar sig sedan de fem sågarna metodiskt igenom den grågröna stenen.

I sex 20 meter djupa borrhål placeras var femte vecka dynamitladdningar på tillsammans 1 250 kg. Hela 15 000 ton gråberg tar salvan med sig, men det behövs för att avtäcka täljstenspallens starkt sluttande sida. Det är borrarerna *Per Jacobsson* och *Alfred Johansson*, som står vid bormaskinen vid kanten av brottet.

Blocken har en diameter på ungefär en knapp meter, när de kommer för vidare bearbetning och kapning i *Bror Strandbergs* cirkelsåg. Från bandsågen och cirkelsågen står en kvast av täljstensmjöl, som tillvaratas noggrant. Det suges upp i en trumma, går till mjölfabriken och förädlas.

5

För att såga i sten måste man ha perfekta verktyg, och med hjälp av slipskivor från Västervik ser sågställaren *Otto Strandberg* till att sågtänderna får sin rätta skärpa. Otto är förresten bror till *Bror Strandberg* — en av bröder för att vara precis, eftersom en tredje bror, *John*, är kaminmakare. Med sina olika arbetsuppgifter inom företaget skulle de nästan kunna bilda en egen företagsnämnd. Deras brödraträffar har nog mycken dragning däråt.

Det skulle vara omöjligt att få in de imponerande stenblocken i såghallen, om denna hade ytterväggar åt alla håll. Nu kan fjällvinden svepa in från två håll. Som förstås blir det nog så kylslaget att arbeta här, när kvicksilvret vintertid envisas att hålla sig under 20 minusgrader. Så många rörelsemoment som möjligt är därför melodin här i såghallen, där automatiska maskiner helt saknas.

Blocken har nu med truck eller tralla forslats in i »fabriken», som man enkelt och lättfattligt

På 20 minuter segar sig de fem bandsågarna metodiskt men knappast ljudlöst igenom den grågröna stenen. *Frans Wikström*, en av fyra Handöls-bröder, matar undan för undan stenen fram mot sågens rovgiriga tandrader.

kallar förädlingsavdelningen. Efter en ritning, gjord i Höganäs, kantslipar rutinerade *Hans Hjalmar Karlsson* med sina Västerviks-skivor en sulfatsten, som skall ingå i en större fransk exportorder. Sida vid sida med honom står de båda betydligt yngre kollegerna *Rune Larsson* och *Inge Mårtensson* och jobbar vid sina sågar, fräsar och planslipningsmaskiner.

8 000 kaminer per år, kan bli det dubbla

Sulfatstenen till cellulosaindustrin var tidigare Handöls mest betydelsefulla produkt. På sistone har emellertid de inhemska cellulosafabrikerna i

Vintertid kan mannarna i såghallen få gräva sig fram genom meterhöga snödrivor för att finna väg till sina arbetsmaskiner i såghallen. Nu på hösten är det moddiga väglaget kruxet. *Sörjan*, som går upp på anklarna, erbjuder dåligt fotfäste åt fackföreningsordföranden *Gustaf Hagberg* samt *Frans Wikström*, när de baxar in ett tretons täljstensblock till bandsågen.

stor utsträckning övergått till annat infodringsmaterial för sina sodaugnar. De elektriska täljstenskaminerna, som tillverkas i sju storlekar, har i stället svingat sig upp till tätplatsen. Förra året gjordes i Handöl tillsammans 8 300 kaminer (80 % el-kaminer och resten kaminer för kol- eller vedeldning). Men nu sedan rationaliseringsprogrammet genomförts, står man redo för en långt större produktion. Allmänhetens stora belåtenhet med denna handölsprodukt tyder på att fjolårets toppsiffror nog kommer att överträffas.

Ett verkligt knäpgöra har *Staffan Berg*, när han monterar en elkamin nr 323. Den består av 14 stenar, som på insidan är försedda med skåror, där de strömförande kanthaltrådarna löper efter ett speciellt system, så att de inte kan komma i beröring med varann. Han monterar därefter på säkring, strömställare och ett skyddande bakelit-hölje, innan han avslutningsvis spacklar kaminens fogar med täljstensmjöl och vattenglas — en blandning, som i torkat tillstånd blir hårdare än sten.

Montering av kaminer är ett noggrant jobb, som kräver stor aktsamhet, men det hindrar inte huvudskyddsombudet *Staffan Berg* från att pliktenligt

Såghallen saknar av praktiska skäl ytterväggar åt två håll (se bilden i vänstra spalten). Att det blir illa kallt här, när fjällvinden sveper in sina 25 minusgrader, kan *Bror Strandberg* vid cirkelsågen intyga. Så många rörelsemoment som möjligt eftersträvas därför i såghallen, och det är orsaken till att här inte finns några automatiska maskiner.

hålla ett vakande och skyddsinspekterande öga på sina arbetskamrater. Bums på stunden läxar han upp en kamrat, som går ifrån en tralla i en av de gulmarkerade transportgångarna.

Wilhelm Wikström agerar på samma gång kaminputsare och svarvare. Med slippapper finputsar han kaminerna, innan metalldelarna med aluminiumbrons får en sista make-up. Som svarvare arbetar han fram diverse sten- och prydnadssaker, såsom askfat, gravurnor, bokstöd, ljusstakar, en tillverkning som dock avtagit betydligt under de senare åren. Eftersom vi nyss gick in på familjematematik, kan nämnas, att *Wikströmarna* i *Handöl* slår *Strandbergs* med en enhet. Utom de redan presenterade bröderna *Frans* och *Wilhelm* jobbar också *Bror* och *Gunnar* vid företaget. *Bror Wikström* är vid »sågen» och yngsten *Gunnar* i fabriken.

De färdiga produkterna förpackas av packmästare *Olaus Gundersson* och trucktransporteras ut till färdiglager eller direkt till väntande bil av unge *Rolf Henriksson*. Denne dokumenterar sin körskicklighet på fabriken många gånger trånga slingervägar och apostroferar den genom sin SMM-märkta skärmmössa.

Snusfint stenmjöl till pappersbruk

Den brutna täljstenen tillvaratas till 100 %. Resterna från kaminstillverkningen och alla block, som av olika anledningar inte lämpar sig till förädling, går till mjöl- och gryntillverkning. För att de skall rymmas i krossen, måste *Anders Fredriksson* borra sönder många av de stora stenarna. Han sorterar samtidigt bort gråberg, som hängt med ända hit. Stenen krossas, bearbetas i hammarkvarnar, silas i en torktrumma, siktas och går till valskvarnen för vidare siktning och tappning i fyra olika kornstorlekar. Ja, här inne i den höga salen tror man sig minsann inte vara vid en stenindustri längre -- det är rena spannmålskvarnen, och *Lars Nicolausson*, som dväljes där inne, är så vit som den bästa mjölnare.

Här i mjölfabriken kör man för högttryck. Det behövs tre skift för jämnheten för att kunna tillgodose efterfrågan på *Handöls* täljstensmjöl och -gryn. Bägge produkterna har en stor marknad både på hemmafronten och ute i Europa. Det snusfina stenmjölet används främst av pappers-

Huvudskyddsombudet *Staffan Berg* är faktiskt mera elektrisk montör än kaminmakare. Efter ett noggrant system lägger han ut de strömförande trådarna i spåren på stenarnas insidor. Avslutningsvis monterar han på säkringar och strömställare.

Långa raden kaminer för kol- och vedeldning får en sista make-up av *Wilhelm Wikström* -- en annan av fyra bröder *Wikström* -- som här bronserar metalldelarna med aluminiumfärg.

Nog tror man sig förflyttad från en stenindustri till en valskvarn, när man kommer in i mjöl- och grynfabriken, där alla smärre täljstenar och täljstensdammet från sågar och slipmaskiner smulas ner till ett snusfint, eftertraktat mjöl. *Lars Nicolausson* påminner också mer än något annat om en mjölnare.

bruken och takpappsfabrikerna, medan grynen uteslutande går till de senare.

Skåning kopierar lappars laggar

Lapparna har sedan långa tider stekt sitt renkött och gräddat sina pannkakor på täljstenspannor. Varför skulle man inte med elektriciteten som värmekälla kunna införa en modern form av plättlaggar? Den frågan ställde sig f.d. Höganäs-ingenjören *Hans-Eric Nilsson*, när han kom upp till Handöl som driftsingenjör för några år sedan. Den elektriska plättlaggen, som kommer att debutera på marknaden under våren, är en av de praktiska täljstensartiklar, som den fyndige exskåningen arbetat fram. När man så där hux flux stöter på en höganäsbo i jämtländsk miljö, kan man inte låta bli att fråga, hur denna omplantering gått till.

— En dag kallade direktör Gummeson på mig och frågade, om jag hade något emot att flytta från Konstruktionskontoret ut i driften, berättar han. Jag grubblade ett ögonblick över vilken av höganäsfabrikerna jag skulle komma till. Längre behövde jag inte fundera. I mitt fall betydde driften Handöls Täljstens AB.

Hos Blom i Sågen

I förra numret av »Brännpunkten» presenterades en förman i Bjuv, som hette Henning Blom, fastän han egentligen hette Henning Andersson.

T.v.: Här kommer Åke Mjuk, säger SMM-märkte truckchauffören Rolf Henriksson, när han kör in i lagret med en låda sulfatsten, som skall ingå i en exportorder om 280 ton till Bordeaux på franska Atlant-kusten.

I mitten: Hustru Rut, sin konstruktionsförmåga och sitt goda humör tog ingenjör Hans-Eric Nilsson med sig, när han för fyra år sedan flyttade sina bopålar från Höganäs till Handöl. På en elektrisk plättlagg, som maken konstruerat, gräddar fru Nilsson härliga plättar åt sin förväntansfulla man.

T.h.: Stora stenblock, resliga granar och döda renar följer under islossningen obarmhärtigt med de framrusande ismassorna, som sedan under fruktansvärt dån kastar sig utför Handölsforsarna. Hit upp till kraftverkets intag kan vattnet stiga, enligt tvåmetersresen Uddo Sonnefelt, förman för reparationsverkstaden och chef för kraftverket.

Nu har vi äran presentera en ny *Henning Blom*, som verkligen heter så. Han är förman för Handöls diverseavdelning. Det säger sig självt, att en sådan herre har många strängar på sin lyra. För det första är han chef för »sågen», vilken på tekniskt höganässpråk benämnes lådfabriken. Där förbrukar man 15 000 kubikfot virke och tillverkar 15 000 lådor per år. Fina, rejäla doningar — för att ge kaminerna en trygg transport.

Här uppe får man förlita sig på sin egen kraft. Det dussin mannar, som sorterar under förman Blom, gräver diken, lägger kablar och bygger hus. I föl uppförde man egenhändigt reparationsverkstaden och garaget. Och hinner man, och kan man, är ingen sen att hjälpa en annan. Uppe på *Sven Gråbergs* hustak håller som bäst de bägge kommunalfullmäktige i Åres vidsträckta kommun, *Sigvard Fröling* och *Bror Wikström* på att lägga taktegel, för att kamraten på mjölfabriken skall hinna få sitt vackert belägna hus klart före första snöfallet.

Våldsamma vattenmassor vid vårflöde

När vattenflödet i Handölan är som allra kraftigast under snösmältningsperioden på senvåren, brusar 100 000 kilowattimmar förbi det lilla kraftverket, som med sin kapacitet av 650 kilovoltampère då inte kan göra annat än sucka resignerat.

— När islossningen kommer, är det som om alla naturkrafter släpptes lösa på en gång. Vattenmassorna slungar sig med obändig kraft och våldsam ilska nedför Handöls 130-meters forsar, berättar med inlevelse *Uddo Sonnefelt*, förman för reparationsverkstaden och tillika chef för kraftverket, som ligger invid den nedersta forsens.

— Trädstammar, stora stenar och döda renar följer med isen. När sedan issjoken sprängs i de övre fallen, kastas isblock likt projektiler en 30 meter upp i luften. Vattnet står som en ristande, våt mur rätt ut från hörnet vid Kraftverket. Ett år tog isen med sig hängbron, som normalt ligger 5 meter över vattennivån. Ja, det är ett på samma gång praktfullt och hisnande skådespel, som rullas upp, när vintern med en gång släpper sitt famntag.

Under senhösten och vintermånaderna är vat-

Jämtland är onekligen något vägfattigare än Skåne. Över Ännsjöns vatten går än så länge bästa vägen mellan Handöl och den nya fyndigheten vid Bunnerviken. Under sommarhalvåret begagnar gruvfogde Erik Andersson och borrararen Per Jacobsson roddbåten för färderna mellan dessa sina två arbetsplatser.

500 ton gråberg måste man varje dag forsla undan från täljstensbrottet i Handöl. På sistone kör Johan Henriksson med sin omärkta Volvo billast efter billast med ofyndig sten till den nya vägen, som meter för meter bryter sig fram över sura myrar och genom obändig skogsterräng bort mot det planerade täljstensbrottet i Bunnerviken. T.v. om bilen gruvfogde Erik Andersson och t.h. vid tippet Erik Mårtensson.

Att gräva diken, lägga kablar och bygga hus ingår bl.a. i det ordinarie programmet för Henning Bloms männingar på diverseavdelningen. Man hjälper också varann så gott det går. Sven Gråberg har hårt skiftesjobb i mjölfabriken, därför ser Sigvard Fröling (närmast) och Bror Wikström till, att han får taktegel på sitt hus före första snöfallet.

skick bör motsvara en måttstock på tre meter — minst.

Omärkta bilar på privata ödemarksvägar

Till alla utomhustransporter användes lastbilar. Tre går mellan brottet och fabriken eller till någon gråbergstipp, en forslar färdigvaror till Enafors station. Till för ett halvår sedan var också vägen ner till Enafors enskild väg, och då körde faktiskt alla bilarna inom fabriksområdet. Därför träffar man här på det kuriösa förhållandet, att bilarna — numera självfallet med undantag av Enafors-bilen — betraktas som vilket internt transportmedel som helst och inte är inregistrerade.

— Mycket hänger på bilarna, förklarar chauffören Nils Johansson. De måste vara topptrimmade. Jag kör så där en 170 lass om dan, och det är minsann inte på de bästa vägar. Uppe i brottet ligger konstant ett 30 cm skikt med sörja av mjöl och vatten. Det är som att köra i såpa. Så nog har reparationsverkstaden att göra.

Täljstensberget i Handöl tål ännu 10 års oavbruten bearbetning. Men i tid har nya fyndigheter prospekterats och planerats. En halv mil österut i Bunnerviken vid foten av de vilda Bunnerstötarna finns nog med täljsten för att kunna räcka ytterligare 100 år. Ännu så länge kommer man dit per båt över Ännsjön eller genom promenad i gruvfogde Anderssons fotspår (rekommenderas dock endast för fjällrävar och likställda). Men lass efter lass med gråberg kör Johan Henriksson ut till en ny väg, som skall förbinda den gamla och den nya brottplatsen. Meter för meter bryter sig vägen fram över myrmark och obändig skogsterräng, längre och längre in i vildmarken. Nybyggarandan sviker inte i första laget ett folk som det jämtländska.

Rolf Kistner

tenmängden vid forsen ringa. De få milen till uppsprånget vid Helagsfjällen medför ett ojämnt tillflöde. Under lågvattensperioden i mars kan man blott utvinna knappa 200 kilowattimmar vid kraftverket. Omsvängningen i väderleken noterar Uddo Sonnefelt på en tablå i kraftverket. Mest tycks det vara »våldsamt regn», »våldsam kyla» eller »våldsam åska» — hans specialattribut rimmar dock rätt illa med den vänsälle 2-metersmannens eget väsen. Något mindre våldsamt har vi sällan mött, bortsett från att han är våldsamt stor och verkar våldsamt hygglig.

Ovanför det mäktiga nedre fallet finns en mindre fångarm och ett intag för vattnet, som sedan i en 100 meter lång trumma ledes till kraftcentralen. För tjugo år sedan var trumman av trä, och då hände det en fimbulvinter, att den frös till. Reparatören Karl Johnsson — mera känd som Smed-Kalle och tidigare fackföreningsordförande — hade de lämpligaste proportionerna och fick åla sig ner i trumman för att hacka den fri.

Friska gossar finns det gott om. Uddo Sonnefelt hade länge velat undersöka en undervattensgryta, som han skymtat mellan hällarna mitt ute i fallet. Med ett par kamrater simmade han dit ut vid lågvatten en söndag i höstas och fann inte en utan två grytor. De var nästan torrlagda och en av de dristiga grytforskarna lät sig firas ner i ett hål. Men trots att man höll honom i fingertopparna kunde han inte nå grytans botten. Man borde ha provat med Sonnefelt, som i utsträckt

BRÄNNPUNKTEN som tidsspegel

Det hör till en personaltidnings uppgifter att vara liksom en spegel för såväl stora som små händelser inom företaget. Tio-årsperioden 1944—53 har varit rik på sådana, och därför kommer nu denna lilla krönika över en del händelser, som skildrats i våra spalter. Någon systematisering och sträng avvägning av materialet har vi inte eftersträvat. Krönikan kompletteras med en översikt av de större reportage, som varit stommen i tidningens strävan att meddela koncernkännedom.

BRÄNNPUNKTEN
1943-
1944

Som en av de första personaltidningarna i landet debuterar »Brännpunkten» med julnumret 1943. Det pågående kriget ger eko i spalterna, och i Helsingfors träffas dotterbolaget AB Amfibolits kontor av en bomb. En eldsvåda härjar taktegel-fabriken i Hyllinge. I Bjuv påbörjas en andra tunnelugn, Skromberga får ny sorteringshall för klinker, Glasullsbolaget ny lagerbyggnad och Höganäs nytt ångkraftverk. Höganäsbolaget förvärvar täljstensbolaget i Handöl. Samarbetsverksamheten debuterar med tekniska kommittéer. I den finska återuppbyggnaden medverkar Höganäsbolaget med 10 000 ton eldfast tegel.

Skildringar från koncernens verksamhetsområden inledes med allmän översikt över produktion och försäljning och fortsätter med reportage från kol- och lerbrytning samt slipmaterialtillverkning och från de eldfasta materialens användning inom järn- och stålindustri.

BRÄNNPUNKTEN
1945

»Höganäsdebatter» ger eko över landet: koncernchef och anställda debatterar rationalisering, socialisering och industriell demokratisering. SJ och en rad industrier lånar ut 149 man till kolgruvorna, där arbetarbrist råder. Ny tunnelugn blir färdig i Skromberga, och AB Höganäsarbeten flyttar in i nya lokaler. Kriget tar slut, och export börjar komma i gång. Lokalkorrespondenter träffas i Höganäs, vars gymnaster halvsekeljubilerar.

Det året gästas »Brännpunkten» kvartsitbrott i Änimskog, platttillverkning i Skromberga och kunder inom cellulosaindustri samt skildrar magnesit-jakt i lapplandsfjäll.

BRÄNNPUNKTEN
1946

Höganäsbolaget emitterar obligationslån på 15 milj. kr. AB Slipmaterial-Naxos fyller 50 år, och Bjuv blir köping, varvid hela samhället bjuds på kaffe i Höganäsbolagets tunnelugnsbyggnad. 600

anställda engageras i missnöjesundersökning, och »Dagarna» debuterar på Järnsvampsverket. Kemiska fabriken börjar tillverka HÄBINOL och syntetiska garvämnen, och Finkeramiska fabriken startar.

»Brännpunkten» gör reportagebesök på Glasullsbolaget och Höganäs Rörfabrik, och husbyggnadsindustrin presenteras som viktig kund.

BRÄNNPUNKTEN
1947

Jubileumsår: för 150 år sedan grundade greve Eric Ruuth det första stenkolsbolaget. Femdagarsvecka införes under jord. Utan samband därmed nedlägges kaolinbrytningen vid Sandbäckswerken och igångsättes Askoplattfabriken i Nyvång. Nytt Centrallaboratorium inviges i Höganäs, och V. Matsalen tas kort därpå i bruk. Företagsnämnder behandlas i ny Höganäs-debatt, och 6½ milj. refflade fyllringar levereras till Norge. HKH Kronprinsen besöker hobbyutställning i Höganäs till förmån för Europa-hjälpen.

»Brännpunkten» huvudreportage det året ägnas åt gasverkskunderna, Sandbäckswerken, Centrallaboratoriet och Silikafabriken.

BRÄNNPUNKTEN
1948

Cykling under jord har världspremiär i skånska stenkolsgruvor, radion uppmärksammar evenemanget. Axeltorpsverken får ny väg och bro, och automatiska pressar för torrpressade plattor installeras i Skromberga. Tunnelugn i Västervik utbyter »gasrokoko» mot »oljefunkis». Lomma får ändamålsenligare arbetslokaler och bättre sanitära anordningar, och Baskarps-kontoret moderniseras. Samarbetsavtalet antages för Höganäsbolaget. Olycksfallsfritt arbete premiärpremieras med lotter i Penninglotteriet, och Billesholm får ny sjukvårdsklinik.

»Brännpunkten» debatterar representativ demokrati och besöker forskare på slipmaterial, geologi och keramik samt Askoplattfabriken och Axeltorpsverken.

BRÄNNPUNKTEN

1949

Elektriska mösslampor införes i gruvorna. I Bjuv igångsättes en tredje roterugn och påbörjas en tredje tunnelugn. På Kemiska fabriken födes en ny telning, KONVERTAT, tillhörig familjen vattenreningsmassor, och en liknande lycklig tilldragelse äger rum i Billesholm, där GLASDUN för första gången ser dagens ljus. Baskarps-fabriken moderniseras, och i Handöl står malningsanläggning för täljstensgryn och -mjöl färdig. Trollhätteverken besökes av länets hövding. Eldfasta murare från Höganäs får spansk beröm för gott arbete i cellulosafabrik i Torrelavega. Koncernfilmen »Skånsk Bergslag» har urpremiär, och Sociologiska institutionen i Lund undersöker skånska gruvarbetare sociala attityder. I Höganäs gruva påträffas ett par 160 milj. år gamla trädstammar. Betydligt yngre träd samt buskar och blommor bedömes i trädgårds- och kolonipristävling.

Kemiska fabriken, lantbruket och kraftförsörjningen behandlas i det årets huvudreportage.

BRÄNNPUNKTEN

1950

Höganäsbolaget emitterar ett förlagslån på 15 milj. kr. I USA grundas dotterbolaget Hoeganaes Sponge Iron Corp. för tillverkning av järnpulver. Vid Röglå strax norr om Höganäs låter Höganäsbolaget sänka ett schakt för rörleror. I Bjuv införes automatisk temperaturreglering på tunnelugnar, och tjära börjar användas som bränsle i roterugnar. Slipmedlet ALUMO får nytt kross- och siktverk i Höganäs, och på tal om slip så är det chefsskifte i Västervik. 7 000 ton eldfast tegel för Stockholms Gasverk börjar transporteras — med extratåg, och första klinkerpartiet efter kriget skickas till Tyskland. Höganäs flygplats tas i bruk, och stor flygdag anordnas. »Bra vara till vardags» heter hemutställning i Höganäs, och »Konst på papper» är titeln på konstutställning. Inte konsten väl kostundersökning genomföres av Statens institut för Folkhälsan. Kontorsgården i Höganäs prydes med keramikpaljé, och karnevalståg i Lund drages av gammalt Höganäs-lok — the old look.

»Brännpunkten» besöker Inköpskontoret, Hylingevarken, ALUMO-verket och Centralverkstaden.

BRÄNNPUNKTEN

1951

Genom nyemission ökas stamaktiekapitalet med 7½ milj. kr. En första kontingent tyska gruvarbetare anländer på hösten. Ulvön och Mårdshyttan är två nya namn inom koncernen. Den nya torrpress-

ningsavdelningen i Bjuv tas i bruk, i Skromberga står en ny tunnelugnsanläggning färdig och Trollhätteverken har fått åtta nya ugnar. Glasullsbolaget lanserar bl.a. glaspärlor för vägmärken, som lyser med reflekterat ljus. Med eget ljus lyser däremot ny fyr i Höganäs hamn. För norskt kalkverk konstrueras rekordkalkugn. HM Konungen besöker koncernens avdelning på Höganäs-utställningen, och i V. Matsalen kan man titta på modern konst ur Ester Lindahls samling. Fossila avtryck av skräcködlefot påträffas i Höganäs gruva. Skåne och Jämtland byter ungar, och tjänsteman från Trollhättan omtalar i Karusellen, hur det känns att vinna 75 000 kalla på tips.

»Brännpunkten» läsekrets får bekanta sig med Snickerifabriken, Bjuvsverkens torrprensavdelning och Instrumentverkstaden.

BRÄNNPUNKTEN

1952

Minnesmedalj över Ragnar Blomquist utdelas till bl.a. 225 anställda. Sju års rationalisering av ovanjordsanläggningen vid Nyvångs gruva avslutas, och bergförankring utprovas i Gunnarstorp. Importen av tyska gruvarbetare fortsätter, antalet uppgår till sammanlagt 166. Fyra fossila kotor av skräcködle påträffas i Billesholm. Försämring i konjunkturerna inträder. Finkeramiska fabriken nedlägges. Flerårig modernisering av fabriken i Västervik och Baskarp avslutas. Grängesberg-Oxelösund skall bygga järnsvampsverk enligt Höganäs-metoden vid Oxelösund. Svenska Fabriksarb.-förbundets styrelse går under jorden i Nyvångs gruva, och i Höganäs gruva gör IOGT:are sammalunda. I Bjuv inviges pampigt Folkets Hus och i Mölle tjänstemännens semesterhem.

Det året är »Brännpunkten» ciceron vid besök på Stengodsfabriken, Centralbiblioteket, Glasullsbolaget och Höganäsbolagets försäljningsavdelning.

BRÄNNPUNKTEN

1953

Höganäsbolaget fyller 50 år och ger ut första delen av historiskt bokverk »Stenkol och lera». Höganäs Musikkår kan fira 100-årsjubileum. Höganäsbolaget får vice verkställande direktör. HM Konungen i sällskap med drottning Ingrid besöker Höganäs gruva. Peter Matla blir hederstitel för olycksfallsfri skånsk gruvarbetare. Owenska pumphuset i Höganäs rives i samband med sanering av det s.k. Verkstadsområdet. Konjunkturavmattning stabiliseras, men vissa permitteringar inom fabriksdriften företages. Verktadsskolans elever gör studieresa till Tyskland, och till Egypten går en första storleverans av klinker efter kriget.

Reportagen handlar om Västervik, Murbruksfabriken, Bjuvsverkens våtpressningsavdelning och Handölsbolaget.

JUL-REFLEXER

*Det gnisslade hörbart, när »Brännpunkten» föddes,
och de var ej många de rosor, som ströddes
den Julen, när tidningen kom första gång.
Visst fick den så småningom prenumeranter,
men det fanns ju alltid en del kverulanter,
som inte ens tordes ta i den med tång.*

*Det här blir en sak, som vi dyrt får betala,
ja renaste giftet för oss radikala,
sa någon, som läste »Brännpunkten» i smyg.
Nej, låtom oss skydda vår hävdvunna anda
mot trettiosex sidor bolagspropaganda,
det finns väl tillräckligt med tidningsotyg.*

*Men upplagan växte trots alla farhågor,
och ingen anmälan om själsliga plågor
har ännu de här tio åren hörts av.
Det slog inte in, vad motståndarna spådde,
och till och med kritikern läste och mädde
rätt väl av den anrättning tidningen gav.*

*Den blev inget språkrör för Bolaget bara,
ty vi är ju också en skrivande skara,
som redan från början kom med på en kant.
Det syns nog på opusen och på porträtten,
och det är rätt vanligt, att själva vinjetten
har pryts med en nuna, som är välbekant.*

*Vi läste och läste om bolagsprodukter
och kände me'samma, att det satte frukter
och att vi blev klokare ex efter ex.
Vi vet allt om avloppsrör, tegel och plattor,
om aska och tjära, om snövita mattor.
Sånt där ger qu'nås perspektiv och komplex.*

*Vi läste om räntan. Det bör ej förvåna,
att den ska va' låg, när vi själva vill låna,
för det är väl så, som herr Örne har ment.
Och vi gillar starkt den förnuftiga tanken,
att om man nu råkar ha pengar på banken,
så ska man förstås ha en redig procent.*

*Vi har trasslat in oss bland »kuggar och kungar»,
semestrat och festat så dant och bytt ungar,
gått löst på problemspalten med dödsförakt.
Och vem har väl glömt mannen, som knäckte nöten,
att medlet mot olycksfall är morgongröten.
Finurligt och knepigt, »oss emellan sagt».*

*Som sagt, vi har samvetsgrant vetande lagrat,
men undrar så smått, varför »Brännpunkten»
magral.*

*Måntro det beror på akut näringsbrist?
Nog bör det väl, utom den här kommentaren,
bli massor av julpaket till jubilarer,
så att den får hullet tillbaks, som den mist.*

Evald Johansson

Skiftande försäljningsutsikter och skärpt konkurrens för koncernens produkter

DE STORA
PROBLEMEN
VID
HÖSTENS
FÖRETAGS-
NÄMNDER

Minskad orderingång på järnsvamp och eldfast material, särskilt silikategel, har förorsakat driftsinskränkningar vid anläggningarna i Höganäs. Under oktober permitterades där enligt tidigare varsel ett 60-tal man, varav hälften var 65-åringar, vilka erhåller gratifikation på upp till 200 kronor per månad, tills de kommer i åtnjutande av folkpensionsförmån. I november lämnades nytt varsel för 30 man i Höganäs. Ökad kolförsäljning har lett till viss arbetskraftsbrist vid gruvorna. Tack vare stor orderstock från tidigare år hålles produktionen uppe vid Bjuvsverken. De byggnadskeramiska avdelningarna arbetar för fullt över hela linjen på grund av den just nu intensiva byggnadsverksamheten. För AB Slipmaterial-Naxos del har år 1953 präglats av en stark återhållsamhet från kundernas sida ifråga om inköpen. Man pressar ned sina lager av slipmaterial till ett minimum och köper endast småposter åt gången. De sista månaderna har en viss förbättring av orderingången kunnat konstateras. Vid gruvdriftens samarbetskommittéer har tryckluftsexperten från Centralverkstaden och Atlas-Diesel deltagit i höstens sammanträden, vilket friskat upp diskussionen.

335 personer samlades i november i Höganäs till ett informationsmöte med alla samarbetskommittéer inom gruvdistriktet i nordvästra Skåne.

Ingenjör Enar Askeroth och förman Ivar Holm från Centralverkstaden samt tre representanter från Atlas-Diesel var närvarande vid Schakt Gustaf Adolfs höstsammanträde. Tillsammans med gruvfolket utgjorde de en gedigen expertis, som med liv och lust diskuterade tryckluftsmaskiner och gruvverktyg. Smörjapparater till tryckluftsmaskiner var särskilt på tapeten. En tryckluftsrepresentant poängterade fördelen med smörjapparaterna och vikten av att de ovillkorligen måste användas. Atlas-Diesel skall undersöka, om det genom smörjapparaterna blir något tryckfall till de mera luftförbrukande stötmaskinerna.

— Varför skall luftmaskinerna behöva sändas till verkstaden för en sådan bagatell som en lossad eller tappad bult?, undrade herr Sten Sjögren. Om vi hade bultar i reserv i gruvan, skulle vi själva kunna sätta dit dem.

Övering. M Smedberg upplyste då, att det lätt kan komma ovidkommande partiklar in i maskinerna, när en bult tappas eller lossnar, och att man därför måste låta verkstaden rengöra dem även vid smärre justeringar.

För silikategel har efterfrågan minskat kraftigt på sistone, påpekade ing. J von Wachenfelt för Tegel- och Murbruksfabrikernas samarbetskommitté. En orsak är, att järnverken bokade in stora beställningar under åren 1950—1951 och ännu kan ta direkt från sina lager, en annan orsak att tillgången på magnesittegeln nu är fri. XII:ans ugn kan inte utnyttjas i full utsträckning för silikategel. För att större delen av personalen ändå skall kunna sysselsättas, har tillverkningen ändrats på så sätt, att kvalitet HÖGANÄS brännes i luckorna mellan silika-kamrarna.

Produktionen vid Murbruksfabriken har däremot varit tillfredsställande. Inom det eldfasta området hade man fått fram nya sorter och er-

*Samarbets-
verksamheten*

övrat nya marknader, påpekade ing. Lennart Helming, som senare under hösten slutat sin anställning vid företaget och som nu avtackades för sin goda insats på samlingsområdet.

Sommaren och hösten uppvisar god orderingång för glaserade lerrör, inte minst från Norge, dit 80 000 3" och 5" rör sålts under årets åtta första månader, meddelade ing. Olle Bengtsson vid Byggnadskeramiska avdelningen i Höganäs. Till Marocko har rör försöksvis levererats i trähäckar, och våra priser på dessa rör ligger väl till i förhållande till fransmännens priser.

Syrafast stengods når ej upp till fjolårets omsättning. Myndigheterna har beviljat byggnadstillstånd på skolor och sjukhus för cirka 100 miljoner kronor, varför man under nästa år kan vänta ökad avsättning för syrafasta rör. Pumpar exporteras nu till Norge, Polen, Spanien och Portugal. Nya vasktyper har införts, som blir trevligare till utseendet och lämpligare att tillverka.

Den för de skilda driftsenheterna inom den Metallurgiska avdelningen gemensamma samarbetskommittén träffades första gången den 9 oktober. I övering. Yngve Wahlbergs frånvaro skötte ing. Valter Florin ordförandeklubban. Vid Järnsvampsverket hade årsproduktionen beräknats till 24 000 ton; därav hade exakt tredjedelen tillverkats och sålts vid utgången av tredje kvartalet.

Nästa års produktion är mycket beroende av Järnpulververkets förbrukning av järnsvamp. Nu när Rivertonverket satt igång, blir av naturliga skäl Järnpulververkets i Höganäs försäljning på USA mindre. Någon långtidsprognos för järnpulver var som vanligt vanskelig att lämna, eftersom efterfrågan såväl i Europa som i Amerika är mycket varierande. Vid Smältverket gör man ett försöksparti av en ny kvalitet, kallad ALUMO H, vars framställning har den fördelen, att man kan få materialet att sönderfalla genom vattenbesprutning, varigenom hela krossningen bortfaller. 2 000 ton per år beräknar ing. Florin köra fram.

Situationen för de flesta av *Kemiska Fabrikens* artiklar är gynnsam. Det är bara för KONVERTAT, som man kan iaktta en minskad efterfrågan. Av träkonserveringsmedel har kunderna tidigare haft stora lager, som nu omsider tycks ha tagit slut. Under hösten har nämligen HÄBINOL-faten gått »ur hand i mun». Efterfrågan på småförpackningar upp till 50 liter är särskilt stor. För garvämnen noteras den största ökningen. Läderfabrikerna arbetar f.n. under högtryck men också under mycket hård inbördes konkurrens. Detta skärper kvalitetskravet hos garverierna och befrämjar i sin tur efterfrågan på våra syntetiska garvämnen.

Cyklisters och motorcyklisters alltför vådliga framfart har varit på tapeten vid ett par sammanträden. Herr Karl Jönsson vid *Transportkontorets* samarbetskommitté föreslog, att all cykelåkning borde förbjudas inom hamnområdet i Höganäs under pågående arbete. En hel del skolungdomar brukade med förkärlek utnyttja frukostrasten till cirkusåkning på hamnplanen. Man kom fram till att ing. Walldow skulle viddtala skolmyndigheterna för att få en bättring till stånd. Sagt och gjort. Och se, alltsedan dess har det inte varit lika många balansnummer på kajkanterna.

Genom ing. Sven Hedén framfördes vid *Centrallaboratoriets* samarbetskommitté ett önskemål från tjänstemännens sida om vidgad information inom laboratoriet. Förslagsvis kunde man hålla en informationsträff per månad. Någon representant från de olika forskningsavdelningarna skulle då

Hos Johan på Oppgården i Handöl samlades en oktoberkväll företagsnämnden och skyddskommittén till gemensam träff. Det omväxlande och givande sammanträdet avslutades med stillfilmen Höganäs-journalen 1952, där man på en av bildrutorna återfann handölsfrun Julia Larsson i glatt samspråk med karusellskötaren Folke Olhagen.

På bilden igenkänns fr.v.: Ernst Olsson, Per Jacobsson, Bror Strandberg, Nils Johansson och Uddo Sonnefelt.

berätta om sina forskningsuppdrag, vidare skulle t.ex. nyanskaffade instrument demonstreras.

Sysselsättningen vid *Centralverkstaden* är varierande. Plåtslageriet har mycket att göra. I maskinverkstaden finns legoarbeten att utföra för Landsverks räkning, som åtminstone räcker ett kvartal in på 1954. Elektriska avdelningen får arbete efter hand. För filarverkstaden och reparationsavdelningen är läget däremot sämre. Trucktillverkningen har minskat, och en del montörer har flyttat över till andra avdelningar inom verkstaden.

I augusti träffades samarbetskommittéerna vid *Bjuvs* och *Skromberga gruvor* på Centralverkstaden i Höganäs för att där studera, hur gruvverktyg och gruvmaskiner tillverkas och repareras. Senare under hösten hade man ett gemensamt sammanträde för att diskutera rönerna från detta studiebesök. 26 man stark var församlingen, som innefattade representanter från Centralverkstaden och Atlas-Diesel. Man gick diskussionsvis igenom varje maskin och verktyg noggrant.

Förste gruvfogde Edvin Hjorth klagade på att borrar, som skärpes vid Centralverkstaden, inte får exakta mått och att de utformas olika. Ing. Enar Askeröth genmälde, att man inte kan nå längre med handutformning utan måste ha ett smidesverktyg därtill, vilket nu saknas. En kommitté bildades med uppdrag att avge förslag till borrar-skär.

Många gruvmaskiner vanvårdas och får bristfällig smörjning. Herr Ture Bengtsson föreslog, att kil- och bormaskiner skall följa lastarna, när dessa byter ort. Övering. Smedberg gillade förslaget, som nog skulle bidra till bättre maskinvård.

För Bolagets eldfasta material har orderingången under året varit mindre än förut, framhöll ing. Lennart Sjöberg vid *Bjuvsverkens* samarbetskommitté. Att produktionen likväl kunnat hållas uppe så pass, som är fallet, beror på att en orderstock av betydande storlek finns kvar från 1952. Detta gäller i första hand Bjuvsverken, vars produktion under årets första nio månader uppgått till 29 500 ton, vilket motsvarar den budgeterade kvantiteten.

På tal om stämpelurens placering i våtpressningsavdelningen framförde herr Evald Johansson önskemålet, att uren helt skulle slopas, och ansåg, att systemet var förnedrande för arbetarkåren. Något missbruk av förtroendet skulle man inte riskera, sade han. Vid flera andra industrier hade man med framgång tagit bort stämpeluren.

I den nu rådande hårda konkurrensen kan våra egna produkters höga kvalitet väga tungt i vägskålen, men då får man inte heller för ett ögonblick pruta av på kvalitetskravet, poängterade

övering. Walter Cronström vid Skrombergaverken. Så ställer kunderna nu t.ex. allt större krav på kvaliteten hos vårt redan högklassiga klinker-material, det gäller främst färg- och måttnoggrannhet. Genom att betongrör godkänns för sopnedkast, måste man för våra glaserade lerrör räkna med ökad konkurrens på detta område. Torrpressade plattor glider alltmer över till det tunna programmet. Detta har ökat våra avsättningsmöjligheter vid bostadsbyggen. För att rätt avväga proportionerna mellan tunna och tjocka plattor har prognoser gjorts upp för 2—3 månader i taget.

Samarbetskommittén vid Gunnarstorp återgäldade i början av oktober det besök, som kollegerna vid Schakt Gustaf Adolf företog på försommaren.

— Trots att de har mycket bättre tak i Höganäs, var vi ense om att vi inte ville byta arbetsplats, summerade herr Henning Henningsson sina egna och kamraternas intryck från gruvbesöket.

Vid det efterföljande sammanträdet på hotell Schweiz diskuterades vidareinformationen och »Brännpunkten» aktiva del däri. Tidningen ansågs numera ägna för litet utrymme åt samarbetsverksamheten. Det stora problemet är att få vidareinformationen att fungera effektivt. Större publicitet i »Brännpunkten» skulle vara betydelsefull, ansåg herr Henning Henningsson. Han ifrågasatte, om inte personaltidningens sidantal borde ökas på bekostnad av den påtagligen dyrbara typografiska utstyrseln.

Hett som hos själva Hin Håle tyckte gruvfogde Wallerius Månsson, att det var på 1 100 meters djup i de tyska kolgruvorna. Men så var också gruvarbetarnas underjordiska klädsel på detta djup begränsad till bara hjälm och stövlar. En passande ekipering i 35° värme, sade herr Månsson, när han inför samarbetskommittén vid Nyvångsverken berättade om den studieresa, som han i somras företog inom det kolrika Ruhrdistriktet tillsammans med verkställare Sture Svensson, Nyvång, och övergruvfogde Erik Fridlund, Gun-

narstorp. Maskinfirman Eickhoff i Bochum hade lagt upp programmet, och Bochum var operationsbas för besöken vid ett 10-tal gruvor, där man arbetade på mellan 600 och 1 100 meters djup. De tjockaste kolflötserna var upp till tre meter och de tunnaste 130 cm. Så nog kunde man tala om mäktiga kolflötser. Men å andra sidan stupade de brant — ja, ibland stod de helt lodrätt. Detta gjorde av naturliga skäl brytningen besvärlig, och vi skåningar fann arbetsförhållandena föga tilltalande, sade gruvfogde Månsson.

Herr Matérn Norrman vid Hyllingeveken påpekade, att det är olämpligt att ha gamla smutsiga kläder hängande i badhuset. Dessa kläder, som tillfälligtvis använts vid diverse utarbeten, t.ex. i lergraven, hade förorsakat ohyra. Övering. Walter Cronström skulle undersöka, om de kunde förvaras på annan plats. Han skulle också kontakta Anticimex för eventuell ohyresbekämpning. Badhuset spolas nu varannan dag, men om det visar sig erforderligt, skall man i fortsättningen göra det varje dag.

Till Glasullsbolagets sammanträde i början av oktober hälsades nye driftsingenjören Charles Lindén välkommen. På stapelfiber råder stor efterfrågan f.n. med export bl.a. till Amerika och Australien. De höga tullarna utgör ett stort krux, men genom att alltid hålla högsta kvalitet hoppades övering. Ake Svende på bibehållen export.

Slipmaterial-Naxos' omsättning under 1952 uppgick till något över 14 milj. kronor, meddelade företagets chef, direktör Birger Börjesson, inför företagsnämnden i Lomma. Antalet anställda var i medeltal 419. I Västervik har produktionen bedrivits med fulla arbetsveckor, men ett ganska stort antal arbetare har slutat utan att ersättas med nya. I Lomma och Baskarp har inskränkning av arbetstiden redan tidigare måst tillgripas för att undvika permitteringar. I Lomma har 5-dagarsvecka förekommit över ett år. Orsakerna till den minskade

BELÖNADE FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRINGAR

Förslagsställare	Anställd vid	Beskrivning av förslaget	Förslaget inlämnat
Reparatör Inge Bohlin	Mek. verkst., Skromberga	Förbättrad anordning vid automatskt avskärningsbord	april 53
Pressare Niald Persson	Våtpressn.-avd., Skromberga	Avbalansering av fläkthjul	maj 53
Filare Ernst Persson	Centralverkst., Höganäs	Förslag beträffande »hjärta» till rörpress	maj 53
Pressare Werner Öhman	Rörfabriken, Höganäs	Förslag beträffande asa	juni 53
Krosspassare Hugo Gustavsson	Rörfabriken, Höganäs	Anordning å fettspruta	aug. 53
Förrådsman Charles Lindqvist	Centralverkst., Höganäs	Förfarande vid smältning av naltalin	aug. 53
Apparatskötare Erik Rosenkvist ..	Kemiska fabriken, Höganäs	Anordning vid klyttransportör	sept. 53
Apparatskötare Karl Thornblad ...	Rörfabriken, Höganäs	Renslucka på elevatorer	sept. 53
Smörjare August Fridlund	Rörfabriken, Höganäs	Anordning vid transportband	okt. 53
Krosspassare Hugo Gustavsson	Rörfabriken, Höganäs		
Reparatör Karl Sjögren	Mek. verkst., Skromberga		

orderingången är främst två. Storkunderna har strävat efter att reducera sina tidigare stora lager av slipmaterial. Exportmöjligheterna har samtidigt avtagit på grund av restriktioner i tänkbara exportländer. Speciellt Lomma-fabriken har drabbats hårt av dessa samverkande orsaker.

Herrar Sjöström, Persson och Lundgren efterlyste mera reklam, spec. i dagspressen. Dir. Börjesson replikerade, att annonsering i dagspressen gav ett mycket litet resultat i förhållande till kostnaderna, när det gäller en så tekniskt betonad artikel som slipmaterial. Han var övertygad om att den linje, som tillämpats med helsidesannonser i fackpressen, var vida mer effektiv. Han betonade också den värdefulla propaganda, som vinnes genom Slip tekniska laboratoriet och Sliparskolan liksom de resande service-ingenjörernas ständigt fortlöpande informationer. Han var medveten om att trycksaksreklamen kunde vara kraftigare, men arbetet på denna front har fått stå en smula tillbaka för andra mera angelägna uppgifter.

Fredagen den 13 november hade 13 personer bänkat sig kring sammanträdesbordet i *Baskarp*. Trots dessa otursbådande ingredienser var tongångarna vid sammanträdet rätt optimistiska. Den 2 november kunde Baskarpsfabriken återgå till ordinarie arbetstid efter att i 1½ år ha måst tillämpa 5-dagars arbetsvecka. Visserligen har Slipmaterial-Naxos' totala orderstock minskat jämfört med fjolårets, och visserligen har många kunder lager av Baskarpsartiklar för 10—12 månader och mera, och visserligen köper kunderna bara småposter i taget, men just nu är efterfrågan på våra slippapper och vår slipduk glädjande stor. Nya marknader har tagits upp, på vilka vissa förhoppningar ställs. Men hård konkurrens råder överallt.

På herr Edvin Björnells fråga, om direktör Börjesson trodde på full sysselsättning även i fortsättningen, svarade denne, att det är vanskligt att spå, hur det blir under 1954, men att han för de närmaste månaderna såg optimistiskt på situationen. Han tillade dock, att han personligen är renodlad optimist.

Vid företagsnämndens och skyddskommitténs gemensamma sammanträde i *Handöl* i oktober strödde disponent Ture Nelson blommor för reklamens betydelse. Intensifierad annonsering och deltagande i varumässor har i hög grad ökat efterfrågan på täljstenskaminer. Beträffande täljstensmjöl och -gryn är det inte lätt att konkurrera med norrmännen, som bl.a. har billigare frakter och lägre brytningskostnader. Trots detta är efterfrågan på mjöl och gryn mycket god men som sagt till pressade priser.

Vid sammanträdet lämnade red. Rolf Kittel en allsidig översikt över marknadsläget för Höganäs-bolagets produkter och en kortfattad kommentar till koncernens bokslut för 1952. Höganäsjournalerna 1951 och 1952 samt stillfilmen »Glasfiberprodukter» avslutade kvällen hos Johan på Oppgården.

R K

335 nämndemän på VD:s informationsmöte

335 personer hade samlats till årets informationsmöte med samarbetskommittéer/företagsnämnder inom gruvdistriktet i nordvästra Skåne. Fyra chefstjänstemän belyste med hjälp av talrika diagram koncernens verksamhet ur olika synvinklar. En sammanfattning av de olika anförandena följer här i tur och ordning.

Inköpschef Edén: Över så gott som hela linjen sjönk råvarupriserna under första halvåret 1953. Men nu kan en viss åtstramning iakttas.

Försäljningsdir. Terling: Köparens marknad råder över hela världen. Den hårda konkurrensen kräver intensifierade ansträngningar på hela försäljningsområdet. För eldfast tegel, vår viktigaste produkt, har orderingången minskat betydligt. Tack vare den orderstock, som finns kvar från tidigare år, har produktionen hållits så pass uppe som varit fallet. Efterfrågan på lerrör är god. In-tresset för våra golv- och väggplattor har ökat, särskilt sedan det tunna programmet genomförts.

Intendent Rickman: För specialprodukter är försäljningsläget varierande. Relativt ljusa är utsikterna för glasfiberseparatorer, ALUMO, träkonserveringsmedel, garvämnen, täljstensmjöl och järnpulver för svetsändamål. Konjunkturerna för täljstenskaminer och glasull för isoleringsändamål kännetecknas av speciellt hård konkurrens. Framtidsutsikterna för SICTO, järnsvamp och järnpulver från Höganäs-verket för metallurgiska ändamål ter sig just nu högst ovissa.

Produktionsdir. Olsson: Ökad kolförsäljning har medfört viss brist på arbetskraft vid gruvdriften. Viss överproduktion av lera under året kompenseras genom att kontrakten med privattbrytarna i Billesholm sagts upp till nyåret. Dålig orderingång på eldfast material — särskilt silikategel — och minskad efterfrågan på järnsvamp, är de främsta orsakerna till att varsel om permitteringar av ett 30-tal man måste lämnas i Höganäs, där fabrik V för chamottetegeltillverkning slås igen i november. I Bjuv klaras produktionen i två ugnar, medan Skrombergaverken arbetar för högtryck och har viss brist på arbetskraft. För att utnyttja den moderna ugnen i Bjuv kommer tillverkningen av en del grövre klinker sannolikt att överflyttas dit. På detta sätt utjämnas arbetskraftssituationen vid dessa båda verk.

Efter anförandena vidtog en frågestund, där dir. Gummeson besvarade aktuella frågor angående förhållandet tjänstemän-arbetare, åldersstrukturen inom arbetarstammen, behovet av förbättrad vidareinformation m.m.

Koncernjula

*Bättre än envar vid sin grann
är att trivas tillsammans, alla vi som hör ihop*

P E R S O N A L N Y T T

• **GUSTAF BYMARK**, nyanställd civilingenjör vid AB Slipmaterial-Naxos, tjänstgör vid Sliptechniska laboratoriet, Västervik, såsom assistent till civilingenjör Rigvall.

• **HARALD ERIKSSON**, tidigare bas under jord, har utnämnts till gruvfogde vid Bjuvs gruva.

• **LARS GEWALLI**, f.n. verksam vid Oskar Jenriks advokatbyrå, Norrköping, tillträder den 1 februari 1954 en nyinrättad befattning som koncernens juridiske ombudsman.

• **NILS GUSTAFSSON**, tidigare underjordsbas vid Nyvångs gruva, har utnämnts till gruvfogde vid samma gruva.

• **CHARLES LINDÉN** tillträdde den 1/10 en ny befattning såsom driftsingenjör vid Billesholms Glasulls AB. Han kommer närmast från Forshaga Linoleumfabrik.

• **INGEMAR LINDGREN** nyanställdes i september med placering vid Försäljningsavdelningen, Höganäs, där han förestår kolförsäljningen. Ingenjör Lindgren har flera år varit gasverksingenjör i

Karlstad och de senaste åren, såsom anställd vid AB Höganäsarbeten, lett det stora ugnsbbygget vid Värtagasverket, Stockholm.

• **BERTIL LUNDELL** tillträder den 1 januari 1954 befattningen såsom assistent till försäljningsdirektören. Civilekonom Lundell, som tidigare varit direktörsassistent vid Rörstrands Porslinsfabrik, Lidköping, får som huvudsakliga uppgifter marknadsanalyser och sales promotion.

• **HILBERT MÄNSSON**, förut bas under jord, har nu utnämnts till gruvfogde vid Bjuvs gruva.

• **ERIC NILSSON**, tidigare driftsingenjör vid Kemiska fabriken, har utnämnts till 1:e ingenjör och chef för Kemiska avdelningen.

• **NIALD PERSSON**, tidigare bas vid våtpressningsavdelningen, Skrombergaverken, har utnämnts till förman vid samma avdelning.

• **GREGGER SANDBERG**, serviceingenjör vid Försäljningsavdelningen för specialprodukter, Höganäs, har av svenska regeringen utnämnts till biträdande handelssekreterare vid svenska legationen i Mexico City.

Röster om Brännpunkten – efter 10 år

Minnesgoda läsare, som varit med från början, erinrar sig kanske klichén t.v. här ovan i »Brännpunktens» första nummer. Den får nu illustrera svaren på en ny rundfråga, ställd till ett antal slumpvis utvalda personer. Vi ville på detta sätt utröna läsekretsens åsikter, hur »Brännpunkten» hittills skött sin uppgift att skapa samhörighet, huruvida den är ett »Bolagets språkrör», om debatterna varit intressanta och tillräckliga, och om reportagen från de olika arbetsplatserna, referaten från samarbetsverksamheten samt de ekonomiska artiklarna varit tillfredsställande. Vidare ville vi veta, vad man ansåg om våra planer att framdeles ägna ökad uppmärksamhet åt strävandena att på olika sätt anpassa människan till den tekniska utvecklingen med »människan i centrum» som ledstjärna, och slutligen om man hade några synpunkter på »Hem och samhälle». Sakerligen skall de flesta av läsarna finna, att deras egen uppfattning är representerad i de inkomna svaren, varför man nog vågar påstå, att frågeställningarna blivit allsidigt belysta.

Brännare Harry Andersson, Västervik

Man får veta, hur det ser ut på andra platser. Tidningen är Bolagets språkrör: det har aldrig skrivits något om att en arbetare vantrivs i arbetet. Vill läsa debatt om trivseln i Västervik. Ovanligt snällt med reportage och bilder från Västervik. Litet mer skulle inte skada. Nämndreferaten utan anmärkning. Arbetarna har knappast samma uppfattning som företaget om ekonomiska frågor och kapitalets roll. Må företagen vakna någon gång och komma tillrätta med arbetsvärdering och tänka fram något vinständelsystem. Öka priserna i pristävlingarna, så blir kanske intresset större!

Tegelbruksarbetare Otto Andersson, Skromberga

Tidningen har fyllt sin uppgift mycket bra, passar både ledning och arbetare. Debatterna och reportagen intressanta. Nämndreferaten bra, efter vad jag förstär, liksom de ekonomiska artiklarna. Maskinerna har underlättat arbetet, betydliga förbättringar har ägt rum de sista 20 åren. Spalten »Hem och samhälle» bra som den är.

Murare Erik Ask, Wallvik

Tidningen har i stort sett fyllt sin uppgift. Naturligt med misstänksamhet mot en tidning, utgiven av ett industriföretag. Debatterna merendels mycket intressanta och givande. Reportagen bra. Nämndreferaten sköter tidningen till full belåtenhet. De ekonomiska artiklarna bra. Industriell demokrati och vinständelsystem har framtiden för sig. Önskar artikel, som förklarar för våra anhängare vikten av att vi ständigt måste vara borta från hem och härd. (Herr A. är resemonter vid AB Höganäsarbeten. Red:s anm.)

Maskinist A Bengtsson, Gunnarstorp

Tidningen konstnärligt utförd, återger vad som rör sig inom Bolaget, framhåller mänskliga kuggens betydelse — vad kan man mer begära? Absolut inte Bolagets språkrör. Tidningen har haft färg i debatten och humor. Förtsett med de allsidiga reportagen! Artiklarna i ekonomiska frågor har kanske bismak av »sunt förnuft» och för all del ingen likriktning. »Människan i centrum» måste bli uppmärksammas med stigande intresse. Önskar pristävlingar, som man kan lösa utan akademisk utbildning. Skriv om någon blomstersort i var tidning! Ev. serie skall vara för vuxna.

Pensionär Andreas Fredriksson, Ekeby

Tidningen tillgodoser olika intressen och smakriktningar, genom den kan man få framfört sitt hjärtas mening. Debatterna bra. Arbetsplatsreportagen intressanta med sina foton och intervjuer. Kan inte yttra mig om företagsnämnderna. De ekonomiska artiklarna svåröversatta, därför ointressanta för vanligt folk. Den moderne industriarbetaren bör genom upplysning och propaganda bibringas uppfattningen att genom sin intelligens kunna behärska nutidens maskiner och värdera sin arbetsinsats i jämförelse med äldre arbetares betungande arbetsprestation. De äldre bör berätta historier och anekdoter från den gamla goda tiden!

Diversearb. O Hansson, Trollhättan

Tidningen bra tekniskt sett, men jag tror inte den befrämjar samhörighet. Klart många anställda tycker tidningen är Bolagets språkrör, men jag har motsatt uppfattning. Debatterna mycket bra. Kittels reportage av mycket hög klass. Nämndreferaten hyggliga, men tidningen får nog ofullständiga

uppgifter från nämnden. Klart, att det som händer inom ett företag, alltså på kontoret, det har en arbetare inte möjlighet få inblick i, men de ekonomiska artiklarna hittills mycket bra. Vi har nått den högsta kurva, som kan tas ut av en arbetare. Vetenskapliga undersökningar på arbetsplatsen är värdelösa för arbetaren men bra för arbetsgivaren.

Laboratoriebitr. A Jacobsson, Baskarp

Dotterbolagen litet för mycket i bakgrunden. Tidningen beaktar i stort sett allas synpunkter. Tillräckligt med debatter, men förhållandet mellan de anställda borde ventileras mera. Nämndreferaten kunde vara utförligare. Kan inte yttra mig om de ekonomiska artiklarna, är otillräckligt insatt i detta. »Människan i centrum» — gott tecken på företagets intresse för sina anställda. Gärna matrecept och uppslag för hemmet!

Fabriksarbetare Carl Johansson, Bjuv

Tidningen har bra fyllt sin uppgift. Språkrör lika mycket för båda parter. Debatterna tillräckligt många och intressanta. Har inte stort intresse för reportage från platser, som jag aldrig varit på, utan endast från min egen arbetsplats, Bjuv. Nämndreferaten bra, liksom de ekonomiska artiklarna.

Lastningsförm. Karl Johansson, Höganäs

Tidningen har fyllt sin uppgift på ett alldeles ypperligt sätt, är ett språkrör, som passar oss alla lika bra. Har diskuterat alla möjliga problem intressant och utförligt. Reportagen mitt käraste intresse. Nämndreferaten mycket bra, fortsatt så! De ekonomiska artiklarna bra. »Människan i centrum» — skall bli mycket intressant.

Lerbrottsarb. S Johnsson, Vallåkra

Tidningen har för indviden vidgat inblicken i företaget. Av diskussionerna verkar det inte, som tidningen vore Bolagets språkrör. Debatterna tillräckliga — i förhållande till utrymmet. Läser reportagen, fast var och en tycker förstås för litet plats ägnas åt just *hans* intressen. Behandlingen av nämnderna mycket ingående. Svårt fälla omdöme om de ekonomiska artiklarna, men skriv, så det stora flertalet förstår! Industriell ekonomi rätt invecklad. »Människan i centrum» — verkar gott för framtiden med så intressanta ämnen.

Förman Arthur Klang, Höganäs

Tidningen fyller sin uppgift på ett utomordentligt sätt. Bolagets språkrör? — Rena nonsens, har ändå läst den från pärm till pärm alla år. Kan inte »Höganäsdebatterna» upprepas? Reportagen bra utom Murbruksfabriken, något för raljant. Visa gärna något förbättringsförslag med skiss varje gång! Ekonomiska artiklarna bra, men inte flera utöver dessa. Glädjande med det ökade intresset för människan. Gärna mera utrymme åt hem och samhälle.

Gruvarbetare Nils Larsson, Höganäs

Tidningen fyller sin uppgift, men den yngre personalen har stora anspråk. Bolaget för fram sina anspråk i första hand, vi arbetare kommer i andra hand, inte alls märkvärdigt. Bäst diskutera i företagsnämnden, men är belåten med debatterna i tidningen. Reportagen från andra arbetsplatser bra, liksom nämndreferaten. Kapitalets roll i företaget svår diskutera, men som sagt: ofrånkomligt att kapitalet kommer i första hand, arbetarna i andra. Svårt följa med i den tekniska utvecklingen. Kapital och arbetare vill ha det mesta möjliga, men gott samarbete ger gott resultat. Ett hem blir säkert lyckligt med god arbetsinkomst, då blir det nog intresse för tidningen också.

Kontorist Nils Lundénmark, Handöl

Människorna *hjordbundna*, tidningen har stor mission lära oss inse, att alla — nord som syd — tillhör en enda stor familj. Att »Brännpunkten» är Bolagets språkrör kan man minst av allt påstå. Debattämnen kunde varit rikligare, men varför kommer inte vi själva med sådana? Nämndreferaten välskötta, kursverksamhet tillhandahålls för dem som vill pejla djupare. De av nationalekonomiska auktoriteter skrivna ekonomiska artiklarna ger god förståelse för kapitalets roll såväl före-

tags- som privatekonomiskt. *Mycket intressant* med det ökade intresset för människan. Mera »Hem och samhälle» — för det täcka könets skull. Red. bör vädja till de anställdas hustrur komma med flera inlägg. (Ske alltså! Red:s anm.)

Tegelarb. Sven Magnusson, Billesholm

Tidningen förmedlande länk mellan arbetare och arbetsgivare, ger rent neutrala, sanna uppgifter. Debatterna bra. I reportagen bör mera vikt ges åt arbetsprocessen. Nämndreferaten bra. De ekonomiska artiklarna bra men ganska svårförstådda. Låt människo-materialet komma först, sedan maskinerna och företaget! Men storartad utveckling sedan jag började i Billesholms gruva vid sekelskiftet. Ge hustrun rätt till artiklar i vår tidning! (Den har hon redan! Red:s anm.)

Ugnsarbetare Eric Nilsson, Skromberga

Flertalet känner genom tidningen samhörighet med varandra och Bolaget. Tycker den är lika mycket »arbetarnas» språkrör, har själv läst ganska fräna inlägg av just oss. Debattämnen tillräckliga. Reportagen trevliga. Nämndreferaten till full belåtenhet. De ekonomiska artiklarna intresserar mig mindre, då jag själv har skral ekonomi. Mycket bra, om vi fick arbetsvärdering och vinstandelssystem. Föreslår barnpristävling med 3 bra priser.

Gruvfogde John Nilsson, Axeltorp

Har ofta förflyttats mellan olika verk, »Brännpunkten» håller mig à jour. Tycker inte tidningen är Bolagets språkrör, men arbetare och förmän kanske skriver för litet. Ökint vad som skrivs och inte kommer in. Vi är inte kapabla diskutera med t.ex. Anders Örne. Partipolitik kanske svårt att helt utesluta. Gillar mest reportage i kåserande stil, t.ex. Kittels i nr 2 och 3 i år. Försatt nämndreferaten i samma stil. Svårt yttra sig om de ekonomiska artiklarna, inställningen känslomässigt olika hos olika personer. Arbetare och aktieägare tyvärr sällan samma person. Alltför många arbetare under en förmän hindrar denne ägna varje man sin tid. Intresserad arbetsledare blir med tiden ganska god psykolog.

Murare Oskar Nilsson, Billesholm

Tidningen bra, men gärna litet mera kritik. Debattämnen bra. Gärna flera reportage i varje nummer. Önskar fylligare nämndreportage. Läser inte ekonomiska artiklar. Spalten »Hem och samhälle» bra som den är.

Tegelbruksarb. O Nordström, Hyllinge

Tidningen har nog sökt verka för samhörighet, men mycket återstår, åtminstone i förhållandet arbetsledare-arbetare. Har aldrig läst något, som inte passat Bolaget. Föreslår, att tidningen ordnar diskussionsträffar för alla anställda på en arbetsplats. Reportagen rätt bra, det om Bjuv i sept. mycket bra. Skriv mera om företagsnämnderna, ja, här kommer ju utrymmet åter på tapeten. Bolaget verkar fattigare än de anställda att döma av dess lönepolitik. Lycka till med »Människan i centrum», arbetaren betraktas nu som en maskin, som skall utnyttjas, tills alla krafter är uttömda. Alltid roligt med en pristävling.

Stenarbetare Arvid Olsson, Änimsbok

Tidningen har allt mer och mer tagit del av arbetarnas problem. Även arbetarna får yttra sig i tidningen (fritt ur hjärtat?). Debattämnen fullt tillräckliga. Reportagen nästan det bästa. »Brännpunkten» sköter sin uppgift i fråga om företagsnämnderna väl. Glädjande när företaget går framåt och varorna blir omtyckta på världsmarknaden. Arbetstakten uppdreven, så människan knappt kan följa med. Men maskinerna måste finnas, fast risk att människan blir överflödig. Gärna serie för barnen, något mattips eller någon novell.

Pensionär Herman Pålsson, Höganäs

Tidningen ger information; samhörigheten stärkes bara genom personlig kontakt på arbetsplatsen. Det som inte passar ledningen, kommer naturligtvis inte in i tidningen. Debattämnen intressanta och tillräckliga. Reportagen trevliga. Nämndreferaten bra. De ekonomiska artiklarna har bidragit till vidgad förståelse för dessa frågor. På tiden att arbetaren bakom maskinen ägnas mer intresse. Läser gärna om gamla tider.

Laborant Kerstin Rickhard, Höganäs

Om något nummer av »Brännpunkten» inte kom, skulle det saknas mycket. Klart det måste förekomma en »sällning», annars bleve det ofta bara strunt, men inte har man någon känsla av att det bara skrivs sådant som passar ledningen. Debattämnen tillräckliga. Reportagen mycket intressanta, motverkar »instängdheten». Nämndreferaten och de ekonomiska artiklarna bra.

Forts. på nästa sida.

RÖSTER, forts. från föreg. sida.

Lagerarb. Gunnar Sundkvist, Lomma

»Brännpunkten» fyller en stor uppgift. Enligt min uppfattning förekommer censur i vissa artiklar, som insändes av anställda. Debatterna intressanta. Mera reportage från de mindre koncernföretagen! Referaten från våra nämndsammanträden ganska små och tunnsådda. Gör de ekonomiska artiklarna mera lättfattliga! Anser, att människan följt med den tekniska utvecklingen ganska bra. Gärna en serie för de yngre — det är det första de tittar efter i en tidning.

Övering. Magnus Swanberg, Åstorp

Tidningen har nog fyllt sin uppgift riktigt bra. Kan inte få den uppfattningen, att den enbart är språkrör för Bolaget. Debattämnen tillräckliga. Reportagen bra. Kan inte yttra mig om nämndverksamheten. Artiklar i ekonomiska frågor möjligast lättfattliga. Nog bra det där med »människan i centrum», bara tidningen inte sväller ut.

Lokförare Bror Svensson, Höganäs

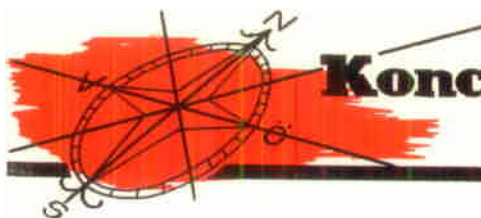

»Brännpunkten» bra som förmedlare mellan Bolaget och de anställda. Tycker inte, att tidningen är Bolagets språkrör men att arbetarnas inlägg är något reducerade. Debattämnen tillräckliga. Reportagen bra — det är, som om man vore på platsen. Information kring företagsnämnderna bra. De ekonomiska artiklarna bra, men alla läser dem nog inte, för de diskuteras inte man och man emellan. Bra om arbetet bleve rättvist bedömt av båda parter. Artiklarna under »Hem och samhälle» intressanta.

Reparatör Arne Tideman, Västervik

Tidningen sysslar för mycket med egna spörsmål, har absolut inte »nätt» oss arbetare. Jag och de flesta av mina arbetskamrater anser den vara Bolagets språkrör. Debattämnen otillräckliga. Några tips: Varför kortare arbetstid för tjänstemän? Varför endast pension för tjänstemän men inte för oss arbetare? Varför kontrollstämpling endast för arbetare? Varför inte debattera tilltalsordet Du? Reportagen intressanta, fortsatt med dem, men glöm inte oss här uppe i mörka Småland! Företagen borde meddela tidningen kontentan av nämndmötena. De ekonomiska artiklarna bör göras mera förståeliga för den oskolade. »Människan i centrum» — ett mycket intressant spörsmål, som jag m.fl. väntat länge på. Önskar mera reportage från den anställdes fritid, hobbyn samt hans och hans familjs intressen.

Koncernen runt

En planerad vidareutbildning av arbetsledare inom Höganäsbolaget började i viss utsträckning redan under hösten. Det var verkstätsmästare, förmän och gruvfogdar, som åter satt på skolbänken. Utbildningen omfattar — olika för olika befattningshavare — korrespondensstudier vid Hermods, tre dagars verkstätsmästarkonferens på Yxtaholm och tre veckors arbetsledarkurs på Arbetsledarinstitutet i Stockholm. Dessutom ingår i programmet en kurs i personalledning för kontorstjänstemän under två veckor, varav en på Yxtaholm. Central instans för utbildningen är Skyddskontoret.

Kontorsutbildningen i Höganäs har startat sitt sjätte läsår. Ett 20-tal kontorselever och tjänstemän deltar i »Företagskunskap», som omfattar föredrag om de olika driftsenheterna, säkerhetstjänsten m.m. inom Bolaget. Föreläsare är experter inom företaget. Besök i gruva och fabriker ingår också i programmet. Andra ämnen i utbildningen är kontorskänedom, maskinskrivning och stenografi.

Tjänstemännens bildningsverksamhet, TBV, har fått lokalkommitté i Höganäs. Ingenjör Sigurd Larsson, Försäljningskontorets tekniska avdelning, och ingenjör Sven Hedén, Centrallaboratoriet, ingår bl.a. i dess styrelse. Tio cirklar har startats med sammanlagt 80-talet deltagare. En kurs i porslinsmålning pågår i Bolagets Östra Matsal, och en av eleverna, fru Svea Erlandsson, maka till verkstadsarbetare Oscar Erlandsson, tolkar deltagarnas intryck med följande ord: »Det är så trevligt. Tiden går bara för fort. Fröken Kerstin Lock är en lika förtjusande som duktig kursledarinna».

Skånekretsens av Svenska sjukhusförvaltningarnas tjänstemannaförening hade förlagt sitt höstmöte till Nordvästskåne. Tillsammans med kolleger från andra sidan Sundet var det ett 80-tal deltagare. Dessa beaktade tillfället att göra en nedstigning i Schakt Gustaf Adolf i Höganäs. Gruvingenjör Curt Peter-

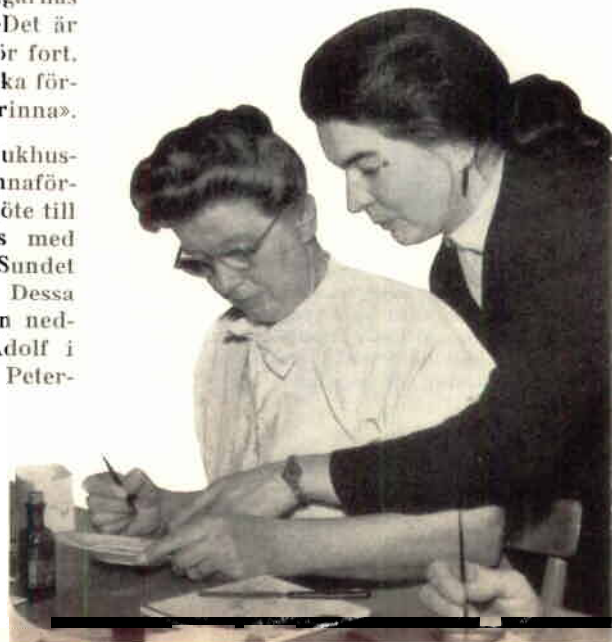
son framhöll för sjukhustjänstemännen, att de skånska stenkolen passar speciellt bra till den typ av värmepannor, som användes vid de stora sjukhusinrättningarna.

Kontorschef Henry Avnslev, Köpenhamn, och sjukhusdirektör Karl Wigell, Hålsingborg, syns trivas gott vid besöket i Höganäs gruva i samband med Skånekretsens av Svenska sjukhusförvaltningarnas tjänstemannaförenings höstmöte i Nordvästskåne.

Höganäsbolagets första storleverans till Egypten efter kriget av golv- och väggplattor togs en septemberdag ombord på 3 600-tonnaren m/s Hegra av Trondheim, som låg vid oceankajen i Hålsingborg, rapporterar Försäljningsavd. för keramiska produkter, Höganäs. Alexandria var destinationsort, och materialet, tillsammans 320 ton golv- och väggplattor samt 130 ton syrafast murbruk, var avsett för en militär anläggning vid Nilens stränder.

— Det var en av de vackraste platser, som jag någonsin sett, sade österrikaren, doktor Richard Kief-

Fru Svea Erlandsson får goda tips i porslinsmålning av kursledarinnan fröken Kerstin Lock

fer, när han bekantade sig med Kullaberg, som stod i sin fagrade höstskrud. Och ändå är han hemifrån Tyrolen bortskämd med måktig naturskönhet, eftersom hans hemstad Reutte ligger inbäddad mellan evigt snöklädda 3 000 m höga bergskedjor.

Dr Kieffer, som representerar den österrikiska firman Metallwerk Plansee och som betraktas som världens kanske främste expert på det pulvermetallurgiska området, var

Österrikarna och metallurerna dr Richard Kieffer (t.h.) och hr Ernst Raschner på fransysk visit i Mölle — »Nordens Riviera».

tillsammans med sin hustru och en kommersiell medarbetare, hr Ernst Raschner, under en veckas Sverige-besök Höganäsbolagets gäst i Höganäs två dagar. Och besöket avslutades med en färd över Kullaberg.

Metallwerk Plansee är i Österrike och på Balkan Höganäsbolagets representant för metallurgiska produkter enkannerligen järnpulver. Det är ett av de förnämsta pulvermetallurgiska företag som finns och har varit banbrytande på detta nya och intressanta område.

»Tre resande tecknare» besökte i november Höganäs. Det var Carl Johan Billmark, Egon Lundgren och Gustaf Wilhelm Palm, tre herrar, som rest mycket i sin dag. Resorna daterar sig förstås till 1800-talet, då de tre konstnärerna var verksamma och hämtade motiv från de mest skilda geografiska miljöer. Sina skapares reslystnad har deras verk nu 100 år efteråt fått återuppliva, då de ingår i Nationalmusei 26:e vandringsutställning. Utställningen i Höganäs anordnades på initiativ av Höganäsbolagets Informationsavdelning i samverkan med ABF och TBV.

I syfte att på tillverkningsplatsen studera materialets tillkomst och göra sina påpekanden direkt till producenten för ömsesidig vinning besökte fem experter från Mejeriernas Riksförenings byggnadsavdelning Höganäsbolaget under två dagar. Studiebesöket inleddes med rundvandring vid Skrombergaverken, där den sorts golv- och väggplattor tillverkas ganska genomgående, som användes vid moderna mejerier. Färden ställdes sedan till Glasullsbolaget för demonstration av kylisoleringsmaterial och vidare till det med mycket höganäsmaterial utrustade mejeriet i Vallberga. Andra dagen ägnade delegationen främst åt diskussioner och föredrag i Höganäs.

På Bolagets Stora Hyllinge gård i Hyllinge håller man sig med egen dikningsmaskin, vilken tidigare presenterats i »Brännpunkten». Den användes för dikning dels på egna ägor, dels på granngårdarna. Genom sättningar i gruvgångarna har vattenavrinningen förändrats, varför Höganäsbolaget utför ny utdikning. Det är åtskilliga 100-tal tunnland jord, som på detta sätt utdikats. På ett normaldjup av 1,25—1,35 m hinner denna dikningsmaskin med en sträcka av 800—1 000 meter per dag.

I Hyllinge har dricksvattenfrågan lösts. Vattenfontäner har inmonterats på skilda platser inom fabriksområdet. Nu finns tillgång till friskt och gott vatten från den genom samhället på senare tid nylagda vattenledningen.

På årets S:t Eriksmässa i Stockholm deltog AB Slipmaterial-Naxos med en uppmärksam avdelning i Höganäskoncernens monter. Bland de utställda produkterna kan först nämnas ALUMO 51 A. Detta slipmedel är en enkristallisk aluminiumoxid, som visat överlägsna egenskaper såsom slipmedel jämfört med tidigare kända sådana. Höganäsbolaget är enda tillverkaren i Europa av detta slipmedel, som för övrigt fabriceras endast av ett företag till i världen.

En annan nyhet är vad Slipmaterial-Naxos kallat »Baskarpsfabrikens nya giv», en hel serie slippappers- och slipdukskvaliteter med nytt förbättrat bindemedel. Några av papperskvaliteterna har redan hunnit visa sin överlägsenhet gentemot utländsk konkurrens.

En tredje nyhet är den s.k. navrondellen, en mycket snabbgående fenoplastbunden, tunn sliprondell, som arbetar med en hastighet av upp till 80 m/s. Den nya rondellen har helt enastående skärförmåga och lämpar sig speciellt för bortslipning av svetsfogar, skrotning av gjutgods och liknande grövre arbeten.

En tredje nyhet är den s.k. navrondellen, en mycket snabbgående fenoplastbunden, tunn sliprondell, som arbetar med en hastighet av upp till 80 m/s. Den nya rondellen har helt enastående skärförmåga och lämpar sig speciellt för bortslipning av svetsfogar, skrotning av gjutgods och liknande grövre arbeten.

I Höganäskoncernens monter på årets S:t Eriksmässa i Stockholm visade AB Slipmaterial-Naxos ett rikt urval av nyheter inom slipmaterialområdet

På S:t Eriksmässan utställde Höganäsbolaget bl.a. pulvermetallurgiska produkter. Bilden visar denna avdelning.

Höganäsbolaget deltog genom sitt spanska ombud, firma Robur S.A. de Maquinaria, i den internationella mässan i Barcelona i juni. Bl.a. utställdes syrafasta pumpar, som syns nedre till vänster på bilden.

INTERVJULOTTERIET:

Lokreparatör Ragnar Sjöberg, Höganäs

Lotten i intervjulotteriet föll denna gång på en infödd höganäsare, lokreparatör Ragnar Sjöberg, Höganäs. Hans vagga stod i »Fiskalängorna», de för gruvstaden en gång karakteristiska arbetarbostäder, som sedermera fick lämna plats för stadens vackra pensionärshem i Allégatan. Han är son till framlidne gruvarbetaren Sven Petter Sjöberg.

— Att jag inte valde samma yrke som far hade sina särskilda orsaker. Som treåring kom jag att fram till skolåldern vistas hos en morbror, som var lantbrukare i Klappe. Efter slutad skolgång återupplevde jag där de tidigare barnaårens lyckliga dagar på landet. Av avgörande betydelse för att jag inte »gick under jorden» i likhet med min far och mina äldre bröder, var nog följande händelse. Sex år gammal fick jag och min bror John följa med far ner i gruvan lille-julafton. Det var i Alströmers schakt, där man, som seden var, hängt upp ljuskronor till julhelgen. Vi gav oss iväg kl. 4 på morgonen. Arbetet började kl. 5, och vägen till schaktet var lång genom snödrivorna. Min något äldre bror fördrev tiden i gruvan med att åka på kolvagnarna, som drogs av små hästar. Jag, min lille stackare, fick ligga inne i den mörka ort, där far arbetade till ljuset av en oljelampa. Det var tio långa timmar i mörkret, som jag sedan aldrig glömde.

Fyrtiosju år vid loken

— 13 år gammal började jag hösten 1906 på Bruket som växelpojke vid loken. Som 18-åring blev jag först extra lokförare och så småningom ordinarie fram till 1949. Sedan dess är jag lokreparatör i Centralverkstaden.

Man reflekterar nog i allmänhet inte över vilken stor vaksamhet som fordras av lokpersonalen. En gång vakade en skyddsängel över mig. Jag var då 15 år och växlade för ett lok, som körde fram material på ett i nuvarande Tivoligatan utlagt spår. Detta hade inom parentes tillkommit för att de arbetare, som byggde hus i »Tivolivången», skulle få material, som de inköpt av Bolaget, så nära arbetsplatsen som möjligt. Alltnog hakade lokets bärjárn fast vid min trätöffel, innan jag hade hunnit koppla till vagnarna. Dessa gav sig i väg, och jag hamnade med ett ben på vardera sidan av en järnvägsskenan, medan loket bakifrån förde mig framåt längs denna. Det var min tur, att föraren, John Gröön, uppmärksammade mina rop och stannade loket. Jag slapp oskadd undan. Som lokförare har jag varit med om flera olyckstillbud på asktipparna, då vagnarna gett sig iväg utför slänten. Det var på den tiden, när ytterbelysning helt saknades inom fabriksområdet. I våra dagar är förhållandena på den och många andra punkter idealiska i jämförelse med förr.

»Man kan allt vad man vill»

Detta är Ragnar Sjöbergs levnadsregel, och som den tusenkonstnär han är, har inga svårigheter kommit honom att ge upp. Ett par hundra meter från den plats, där han såg dagens ljus, bor han sedan 1915 i egen fastighet. Han gjorde det mesta möjliga själv, när den byggdes. Då kunde man bygga ett hus för 3 000 kronor. Men det var mycket pengar på den tiden. För att spara fick han avstå från helelektrifiering av fastigheten, trots att kostnaden då, mätt med våra dagars penningvärde, endast var 110 kronor.

Hans rara fru Ruth, avkomling från den musikaliska höganässläkten Holm, och lika arbetsam som hennes nu sextioårige »gubbe», tog, när vi kommit så långt i intervjun, en paus från sitt arbete vid vävstolen i källaren och bjöd på kaffe med hembakat bröd. Hon lovprisade makens händighet, svepte med handen över de nytapetsrade rummen och lät den stanna vid en gammal klocka på hällen till den öppna spisen, som Sjöberg egenhändigt murat.

Forts. på nästa sida.

Lokreparatör Ragnar Sjöberg i Höganäs har hjälpt inte bara lok utan också många gamla haltande eller avsnade klockor på traven. Av hans förnöjsamma min på bilden att döma fördriver han med förtjusning lediga stunder som »klockemakare», en hobby som fordrar skarp blick och stadig hand.

HENRY HANSSON:

Bara en del av »besättningen» får förmåner

Under rubriken »Oss emellan sagt» i senaste numret av »Brännpunkten» förekommer en kommentar till ett yttrande, som fällts av en deltagare i en kongress gällande en stor grupp löntagare. Yttrandet hade följande lydelse: »Varför skall en tjänsteman, som kanske sitter vid en skrivmaskin värd 500 kronor, ha bättre sociala förmåner än den som exempelvis jobbar vid en maskin värd miljoner?»

Till detta yttrande gör »Brännpunktens» redaktion den i och för sig riktiga reflektionen, att sociala förmåner inte bör uppskattas efter värdet av de maskiner eller redskap man hanterar i sitt arbete. Så långt kan vi vara överens. Men det är endast den ena sidan av saken. En annan — och det är naturligtvis den, som kongressdeltagaren egentligen vill ha fram — gäller väl systemet med de olikartade sociala förmånerna över huvud taget. Varför inte taga upp diskussionen med utgångspunkt från att talaren menade detta. Jag frågar således nu: »Kan det vara rimligt och rättvist att — låt mig också för en gångs skull begagna det missbrukade och slitna uttrycket 'vi sitter i samma båt' — endast en del av de anställda skall ha sjukförmåner, som under lång tid täcker arbetsinkomsten, eller pensioner, som täcker 60—70 %, medan andra (arbetarna) endast får 2—3 %.» Den frågan blir kanske svårare att besvara i samma överlägsna och raljerande ton, som redaktionen gjort med det citerade yttrandet. Den måste förtjäna ett betydligt allvarigare svar, försåvitt man inte endast hänvisar till statsmannaorden att vid löneförhandlingar i varje läge respektera det möjligas gräns och vikten av att genom oavlatlig rationalisering ständigt flytta denna gräns vidare. Jag kan hålla med om detta resonemang, men frågan är om detta gäller enbart oss arbetare och inte andra anställda. Statsmannen menade nog

P. EG. GUMMESON:

Bör »besättningen» själv dela kakan?

inte detta. Jag är inte avundsam — den sjukan ingår gud ske lov inte i de krämpor, jag drages med — men kan ändå inte undgå att konstatera, att det råder missförhållanden, som med det snaraste måste rättas till. Det går inte att endast tuta oss i öronen, att vi måste öka arbetstakt och produktion, och sedan konstatera, att det är bara en del av »besättningen», som gynnas av förmåner. Jag har inte aspirationer på likställdhet för alla med avseende på beloppens storlek, men ifråga om principen har jag det alla gånger. Det behövs — låt mig citera vad redaktionen skriver i artikelns sista stycke — »en anda av generositet hos de inom företaget verksamma, en leva-och-låta-leva-mentalitet, som bromsar benägenheten att övervärdera den egna insatsen och som erkänner betydelsen också av andras insatser». Med hänvisning till vad jag anför, är jag helt överens med redaktionen i detta stycke. Till sist en sak till. Det går inte att komma med det gamla utslitna påståendet, att de som har de större sociala förmånerna har fått dem genom att hålla tillbaka sina löneanspråk. Slikt tal har också förekommit, men torde inte desto mindre vara felaktigt.

Henry Hansson

Jag måste erkänna, att jag själv många gånger gjort samma reflektioner som herr Hansson låter komma tillsynes i sin insändare. Vid mer än ett tillfälle har jag t.o.m. offentligen sagt ungefär följande: Jag kan väl förstå den gamle arbetare, som ställer sig oförstående till det rimliga och rättvisa i att hans unga dotter eller son efter ett å två år som kontorselev blir s.k. ordinarie tjänsteman, erhåller längre semester, ogravrad lön viss tid under sjukdom samt hög pension i relation till lönen etc., medan han själv trots lång tjänst inte kan i samma omfattning påräkna dessa s.k. sociala

Forts. på nästa sida.

INTERVJULOTTERIET, forts. fr. föreg. sida.

— Pyssla med gamla klockor, sa hon, har på senare år blivit hans hobby. Hur många enligt urmakarna »hopplösa fall», som han satt fart på, är svårt att säga. Och så visar hon bland gamla rariteter på en dalaklocka, en s.k. amerikanare, som går med lod, och en annan amerikansk fjäderklocka, som inte behöver dras upp förrän efter 8 dygn, en fin prestation av en så gammal klocka.

Någon föreningsmänniska har Sjöberg aldrig varit. Ett 10-årsdiplom från Höganäs Gymnastikförening vittnar emellertid om gymnastiskt intresse i ungdomsåren. Och funktionen som fullmäktig i Höganäsbolagets Änkekassa och ledamot-

skap i Höganäs Sparbanks styrelse visar också, att han inte helt gått fri från förtroendeuppdrag.

I en bur kvittrade en ondulat. Intervjuaren kunde inte konstatera, om den verkliga lystrade till smeknamnet »Rulle». Men nog föreföll det, som om makarna Sjöberg överflyttat något av sin kärlek till den lilla fågeln, sedan sönerna Åke och Olle flugit ur boet. Som överlärare resp. civilingenjör har dessa nu sina boplatser i nordligare Sverige. Men när de kommer på besök i barndomshemmet med fem barnbarn, då gissar vi, att farmor och farfar inte har tid att lyssna till »Rulles» kvitter. *Ragge*

förmåner. Jag ber få påpeka, att jag kursiverat orden rättvisa och sociala förmåner.

Vi kan väl vara överens, herr Hansson, att den fråga, som här rullas upp, i själva verket helt gäller frågan om lönen för utfört arbete. Den omfattar sålunda dels sättet för utformandet av lönen och för dess utbetalande och dels avvägningen av lönen olika kategorier anställda emellan (enligt vedertagna begrepp arbetare, förmän och tjänstemän). Egentligen torde väl diskussionen förenklas, om man, vilket jag i fortsättningen kommer att göra, endast talar om arbetare. I själva verket är vi ju alla arbetare, även om somliga arbetar huvudsakligen med sina händer, andra med hjärnan, somliga i befäls-, andra i underordnad ställning.

Innan jag går närmare in på kärnfrågan i herr Hanssons insändare, vill jag också påpeka, att rimlighet och rättvisa är i högsta grad relativa och subjektiva begrepp; till innebörd och betydelse är de dessutom influerade av tradition och tid.

Lönen för utfört arbete

kan utformas och uträknas på många olika sätt. Den kan utgå i form av rena kontanter, beräknade per timme, per dag, per månad eller för utförd arbetskvantitet. Den kan utgå till en del i kontanter och till en del i en eller flera former av natura, t.ex. fria eller billiga bostäder, fria stenkol. T.o.m. kläder och matvaror var under inte alltför avlägsna tider en form av lön, och så är ännu i denna dag förhållandet i många länder. Den på olika sätt beräknade resp. sammansatta lönen kan vidare utgå i olika former. Den kan utgå dagligen omedelbart efter utfört arbete, den kan betalas månadsvis i förskott eller efterskott. Man kan ena sig om att en viss del av lönen utbetalas direkt, en annan del innehålls i en eller annan form för att utgå vid senare tidpunkt, t.ex. efter slutat arbete, vare sig detta berott på sjukdom eller hög ålder. Denna senare form är den s.k. pensionen. Enligt nu gängse begrepp och definitioner är nämligen pension en innehållen del av lönen. Nu är det emellertid att märka, att vederbörande inte har någon garanti för att denna innehållna lön — pensionen — kommer honom till godo. Enligt vedertagna begrepp utbetalas pensionen nämligen endast så länge personen ifråga fortfarande är i livet. Hans efterlevande kan inte heller göra anspråk på densamma. Någon garanti för att den del av lönen — pensionen — som sålunda utgår vid en långt senare tidpunkt än då den intjänats, har samma värde som när den intjänats, finns inte heller. De vars uppgift det är att vårda eller missvårda penningvärdet, kan i detta avseende bereda vederbörande stora misräkningar.

Ser man saken på detta sätt,

herr Hansson, torde det vara klart, att arbetsgivaren i princip inte kan ha något emot att en del av den arbetaren tillkommande lönen innehålls för att senare utgå som pension på samma sätt som nu gäller för tjänstemännen.

Jag kommer så till avvägningen av lönen olika arbetarkategorier emellan (dvs. egentliga arbetare, förmän och tjänstemän). Även här kan i

princip företagaren ställa sig neutral och låta de olika kategorierna sinsemellan ena sig om hur den tillgängliga kakan skall delas. I princip kan arbetsgivarens intresse nämligen koncentreras till att bevaka, att inte mera delas än som är möjligt med hänsyn till företagets ekonomi och därmed bestånd, och detta bestämmas i själva verket i sista hand av den hårda verkligheten. I realiteten torde det emellertid inte vara möjligt för arbetsgivaren att endast vara åskådare, när det gäller avvägningen av lönen. Det torde nämligen med visshet bli en omöjlighet att få de olika organisationerna att ena sig om en fördelning med sådant slutresultat, att kandidater finns villiga att åtaga sig sådana poster, där särskilt höga krav ställs på ansvar, kunnsighet och utbildning. Jag tror därför, att arbetsgivaren alltid i realiteten måste göra sitt inflytande gällande, när det gäller avvägningen av lönen mellan kategorierna, eller också måste detta inflytande åstadkommas genom någon annan form av myndighet med tillräcklig styrka. Att helt överlåta detta till de olika intresseorganisationerna torde inte bli möjligt.

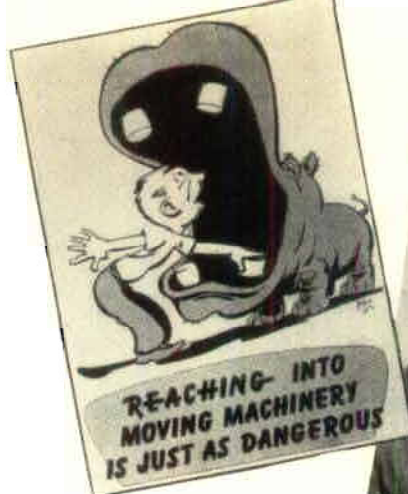
Min tro är dock,

att vi inom en snar framtid får bevittna, hur intresseorganisationerna inbördes kommer att kämpa om de positioner, som nu intages, antingen de uppnåts genom tradition eller förhandlingar. Exempel på tendenser i denna riktning saknas inte. T.o.m. inom ett och samma fackförbund eller -förening finner man, hur svårt det många gånger är att få förståelse för att Karlssons arbete bör betalas högre än Nilssons.

Inom arbetsgivare- och arbetareorganisationer diskuteras sedan några år tillbaka den s.k. differentierade lönesättningen. Syftet därmed är, att arbete, som kräver större ansvar, skicklighet etc., skall betalas högre än arbete av mera enkel natur. Arbetarnas organisationer har, såvitt jag vet, i princip omfattat denna strävan. Jag är därför säker på att herr Hansson också i princip vill erkänna, att mycket av det s.k. tjänstemannarbetet är av sådan art, att det måste ersättas med mycket höga löner och/eller förmåner, om någon skall vara villig åtaga sig detsamma. Den progressiva skatteformen verkar nu så utjämnande, att den efter erlagd skatt kvarvarande lönen inte är lockande. En annan sida av detta är, att det nu torde vara omöjligt att t.ex. låta utbilda sig till civilingenjör på lånta medel med utsikt att genom egna besparingar bli skuldfri före pensionsåldern. Redan av denna anledning torde det därför vara nödvändigt att en viss del av lönen åtminstone för vissa tjänstemän innehålls för att utgå senare som pension. Avsättningar för detta ändamål är ju som bekant ännu skattefria.

Det är inte heller så, herr Hansson, som många arbetare tycks tro, att tjänstemannarbete eller höga befälsposter är mindre slitande än tungt kroppsarbete. Tvärtom är det ju ett sedan länge observerat fenomen, att många personer i ansvarig ställning redan vid tidig medelålder är förbrukade och drabbas av den s.k. direktorsdöden.

P Eg. Gummeson

SKYDDSKONTORET HAR Fyllt ÅTTA ÅR

Skyddskontoret kan inte i likhet med »Brännpunkten» se tillbaka på en tioårig verksamhet som en hela koncernen omfattande, central instans. Men det är inte långt därifrån. Den 1 oktober 1945 sammanfördes frågor rörande arbetarskydd, brand- och verkskydd inom koncernen till Skyddskontoret med en nyutnämnd skyddsinspektör som chef.

Tidigare hade skyddsfrågor och liknande behandlats lokalt, men behovet att ha dem samlade under en hatt gjorde sig alltmer gällande. Inrättandet av Skyddskontoret motsvarade också bättre den moderna tidens krav på ökad trygghet och trivsel i arbetet. Under årens lopp har koncernens skyddsorganisation sakta men säkert byggts upp till ett verksamt hjälpmedel i produktionen, och i dagens läge kan vi inte tänka oss att undvara dess arbete till allas bästa.

Att ge en någorlunda fullständig återblick på de åtta årens verksamhet låter sig inte göra, men bildsvepet med dess olycksfallsstatistik, säkerhetsaffischer, trafikpropaganda, olycksfallslotteri och Peter-Matla-premiering får försöka ge en minnesbild från säkerhetstjänstens vidsträckta arbetsfält.

Skyddsarbetet har inte varit förgäves. Antalet förlorade arbetsdagar i genomsnitt per olycksfall har sjunkit från 22,8 år 1945 till 16,7 under förra året. Och Riksförsäkringsanstalten har under de senaste åren flera gånger signalerat premiesänkningar för oss.

Amerikanska skyddsaffischer är ofta underfundigt utformade, men med den ringaste eftertanke hos åskådaren framstår dock dess budskap klart. Mången tar i rent oförstånd en risk liknande domptören med huvudet i lejonets gap.

Längst t.h.: I okt. 1948 utdelades till dessa lyckliga skyddsombud de första 30 premielotterna som belöning för olycksfallsfritt arbete.

Many a man
who has taken
a chance
WISHES HE
HADN'T

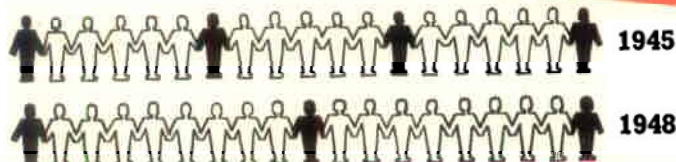

Överst t.v.: Trafikpropaganda har bedrivits många gånger och under olika beteckningar. 1953 är Åke Mjuk mönstret. 1951 löd maningen »Kör vettigt». Den var motiverad, ty 10 % av alla olycksfall vid Bolaget var trafikolyckor.

I mitten: Att plocka inne i maskiner under gång är så här riskabelt, vill denna amerikanska skyddsaffisch säga. Den uppskattades särskilt av en dansk med speciell förkärlek för Zoologisk Have hemma i Kongens By.

T.h.: Peter Matla, en USA-gruvarbetare med 60 år under jord utan olycksfall, var förebild till de fem skånska gruvkarlar, som våren 1953 premierades för sina insatser på säkerhetsområdet. Äldst var Janne Pålsson, Höganäs (t.h.).

Säkerhets- tjänsten

Olycksfallsfrekvensen har fallit väsentligt sedan Skyddskontorets tillkomst. Vid ett skyddsmöte 1948 visades denna statistiska parad. De svarta gubbarna (skadade personer) har minskat från 1945 till 1948.

VETERANER

som slutat sin tjänst

Verkstads-
arbetare
Karl Persson,
Skromberga

Dagen efter slutad skolgång började Karl Persson arbeta i fabriken i Skromberga med första sysselsättningen i Klinkerfabrik IV. Han är född 1886 och kom således till Bolaget vid sekelskiftet. Efter fyra års anställning vid Skrombergaverken gick Persson i smedlära, som varade i sju år. Som gesällprov kan han uppvisa synnerligen fina saker. Sedan Persson genomgått hovbeslagskurs på Alnarp 1910, återkom han till Skromberga. Han fick nu arbete i verkstaden, vilket han innehaft till pensioneringen.

Gruvarbetare
Bengt Bengtsson,
Skromberga

— Det var faktiskt med glädje jag återgick till gruvarbetet efter de tre åren vid fabriken. Arbetet var där mera enformigt, och tiden tycktes lång, när man hade blivit van vid gruvarbetarens fria liv. Nu är det något annorlunda i detta avseende än vad vi var vana vid i min ungdoms år, troligen till följd av rationaliseringen.

Bakom detta yttrande står gruvarbetaren Bengt Bengtsson i Skrom-

berga. Han är född 1884 och kom från jordbruket till gruvorna 1911. Med undantag för tre år vid fabriken har Bengtsson varit knuten till gruvdriften under 42 år. Han har trivts bra med detta arbete och har aldrig haft en tanke på någon annan sysselsättning.

Pumpare
Johan Svensson,
Gunnarstorp

Att börja tjäna sitt livsuppehälle vid nio års ålder fick Johan Svensson i Gunnarstorp vara med om. Det var lantbruket, som gav arbetsmöjlighet. Svensson är född 1886. Som 17-åring tog han värvning vid Kronprinsens husarer. Efter slutad militärtjänst provade han som kusk och hästkötare på olika håll. 1920 kom Svensson som diversearbetare till Gunnarstorps gruva, där han efter fem år blev pumpskötare. Denna syssla hade han ända till pensioneringen.

Fabriksarbetare
Fritz Henriksson,
Gunnarstorp

— Det skänker ro och avkoppling, när man går här bland böckerna.

Det är Fritz Henriksson i Gunnarstorp, som yttrar detta och med berättigad stolthet tillägger, att han sedan 1925 är ortens bibliotekarie. Men fritiden har också räckt till för både politiskt och fackligt arbete. Helnykterist som han är, har han även inom IOGT gjort en betydande insats.

Henriksson är född i Riseberga 1885, och han började redan som sexåring valsa omkring hos bönderna. 1905 tog han värvning i tre år som Skånsk husar. Efter anställning vid Bolaget var han med om sänkningen av Schakt Carl Cervin i Nyvång och blev sedan gruvarbetare i Bjuv 1911. Henriksson flyttade därefter till malmgruvorna för att 1918 följa med till Spetsbergen, där han uppehöll sig i tre år. Efter återkomsten fick han arbete i Gunnarstorps gruva men slutade sin tjänst vid Bolaget som fabriksarbetare med anställning i Bjuv från 1946.

Klinkerbrännare
Hans Wegner,
Skromberga

— Den gladaste stunden i mitt liv var, när jag såg svenska flaggan vaja i Trelleborgs hamn, sade klinkerbrännare Hans Wegner i Skromberga. Det var när han återkom till Sverige efter att i fyra år ha upplevt det första världskrigets alla fasor.

Wegner, som är född 1883, kom från Pommern första gången till Sverige 1907 och fick då anställning vid fabriken i Skromberga. Som tysk medborgare inkallades han till militärtjänstgöring, då världskriget bröt ut. Man kan väl förstå hans känslor, när signalen »eld upphör» blåstes kl. 11 den 11 november 1918. Omedelbart efter återkomsten till Sverige blev han svensk medborgare.

Wegner har trivts med arbetet som brännare, och han fortsatte därmed till fyllda 70 år.

Gruvarbetare
Arvid Johansson,
Nyvång

Född i Bjuv 1886 hade Johansson provat på lantbruksarbete och även varit järnvägsarbetare, innan han 1911 kom till Nyvångs gruva. Vid pensioneringen hade han 41 års tjänstetid vid Nyvångsverken. Johanssons trevliga villa med omgivande trädgård talar för att han inte saknat fritidssysselsättning. Han har dessutom i många år deltagit i fackligt föreningsarbete.

Överfogde
Gust. Andersson,
Bjuv

Andersson är infödd bjuvsing och såg dagens ljus 1886. Sedan 1900 har han varit knuten till Bolagets gruvdrift och arbetat i såväl Bjuv och Hyllinge som Gunnarstorp. 1917 tjänstgjorde Andersson under åtta månader vid Grängesbergs gruva, och 1925 studerade han gruvdrift i Skottland. Han anställdes sedan som gruvfogde i Gunnarstorp och befordrades till överfogde där 1927. De sista åren har han tjänstgjort som förrådsförvaltare. Och sitt otium njuter han nu i födelseorten.

Fabriksarbetare
Oscar Lindblad,
Höganäs

Född i Höganäs bruksförsamling 1884 har Oscar Lindblad i hela sitt liv varit höganäsare. Han har den

imponerande anställningstiden 57 år vid Bolaget. Det var 1896, som han började med en daglön av 50 öre för tio timmars arbete. Han var alltså med, när greve Eric Ruuths 100-årsminne firades 1897. Lindblad omtalar, att alla anställda då fick en minnespeng med Eric Ruuths bild. Till dem som inköpte en »vegamössa», skänkte Bolaget ett mössmärke med företagets bömärke. Lindblad har under alla åren varit knuten till sten- och rörtillverkningen. 1938 erhöll han Pro Patrias medalj. »Läderkulesporten» har i honom en trogen vän, och som Idrottsföreningen Kamraternas vaktmästare är det inte många fotbollsevenemang i föreningens regi, som går honom förbi.

Fabriksarbetare
Fritiof Eliasson,
Hyllinge

Eliasson är född i S:t Ibbs församling på ön Ven och började som 10-åring vid därvarande tegelbruk. 1908 tog han anställning vid rödtegel-fabriken i Hyllinge, där han arbetade till 1940. Från detta år till pensioneringen har Eliasson haft sin sysselsättning vid Bjuvsverken.

Gruvarbetare
Arvid Hansson,
Nyvång

När Hansson i april pensionerades kunde han se tillbaka på hela 53 års anställning vid Bolaget. Han är född 1885 i Ekeby församling och började som 14-åring vid fabrikerna i Skromberga. Sedan 1921 har Hansson arbetat i Nyvång som gruvarbetare. Som den naturvän han

alltid varit, försummar han aldrig att ta en stärkande promenad i omgivningarna.

Fabriksarbetare
Otto Pettersson,
Höganäs

Pettersson är född i Lindbergsgården i Höganäs 1885, och i samma kvarter har han råkat hamna i sin ålders höst. Han började som 11-åring vid Bolaget i dåvarande Askebruket på Ryd. Pettersson var med vid firandet av Eric Ruuths 100-årsminne, då de äldre kamraterna »skramlade» till en s.k. vegamössa till honom med Bolagets speciella mössmärke. Under sin 54-åriga anställning vid Bolaget har han arbetat vid samtliga fabriker, som tillverkar tegel. 1938 erhöll han Pro Patrias medalj. Han besitter en osedvanlig ungdomlig spänst. Som universalmedel mot allt vad värk heter ger han gratisreceptet — kistanjer i fickan.

Gruvarbetare
Axel Frisk,
Hyllinge

Frisk är västgöte, född i Lidköping 1886. Sedan sitt 16:e år har han haft sin utkomst i Skåne. Han började som byggnadsarbetare i Hälsingborg och provade efter värnplikstjänsten på trädgårdsarbete vid Ramlösa plantskola. 1909 tog Frisk anställning som gruvarbetare i Hyllinge. Från och med 1928 till pensioneringen har han arbetat vid gruvdriften i Gunnarstorp. Hans sammanlagda anställningstid vid Bolaget är 44 år.

VI BYTER ERFARENHETER...

*Ett hopplock bland
»Brännpunktens» rubriker
under 10 år*

Det var i maj...

Muntert kafferep med flitiga majblommor. Musikaliskt. Vardagens melodi. Ett ackords födslo-
vänder: Tango jalousie...

— Ät mat med färg! Fullvärdig kost åt fyra personer för 35 kronor i veckan. Jönssons jul-
fläsk — vi har det på gaffeln! Ett alla tiders mål!

— På tal om soppa. Handelsboden, måttet rågat. I många former — vidbränt! Dyra lärpengar: tre kronor.

— Vem betalar?

— Jaså han. Betalar andra mer?

Klädvård, men hur?

— Sy själv barnens garderob! Faderskapets lycka: pappas gamla sommarbyxor blir fin vår-
rock åt lillpojken. Nu ska vi sy solbyxor. Upp-
lyftande!

Diktator fyra gånger:

— Varför har reparationen uteblivit? När får vi bättre vatten och avlopp, och när kommer tvättstugan? Moderna bekvämligheter?

Dagens fundering: Hur man får inkomsterna att räcka till. I dessa tider.

— Håll ögonen öppna — den som kan! Kol-
brytning i Sundet. Diskhyllan sparar tid och pengar. Stäng duschen efter Er — men automa-
tiskt! Det enklaste julkalaset kan bli det trev-
ligaste. Borta bra men hemma bäst.

— Vad lönar det sig att göra hemma?

— Säg det med sång — för säkerhets skull!

Hos doktorn, människans bästa vän. Bättre sent än aldrig. Fåglar i bur. Små sår och fattiga vänner. Varnagel.

— Kan Ni lägga ett första förband?

Han kunde. Fint ska de va'.

— Hur bekämpas trötthet?

— Hjärnvärk? Mångsysslare? Har Ni en hobby lugnande? Åk skidor! Simsalabim.

— Tack för god vård.

På allmän begäran: recept på skvaller.

— Sju vackra flickor i en ring. En trevlig höst-
klänning. Farligt skämt. Tre små män.

— Vem var värst? Var går gränsen?

— Ett komplicerat rendezu.

— Omfattningsmanöver?

— Antagligen. Såg det tydligt.

— Är det så illa ställt?

Instämmande. Djupfryst.

— Oss emellan sagt — vad anser Ni om »Bränn-
punkten»?

— Fy för...

— Gruvligt.

— När vi sitter i vår bänk...

— Intet nytt under solen.

— Pappersdrakar.

— Knallpulverpistolen. Bruksidyll.

Nya röster om »Brännpunkten». Bra betyg.

— Spegel på vägen där.

— Mejsla bort det värsta, så går det, sa Owen.

— Klarad biff och färgstarkt frö.

— Väckarklockan.

— Redaktörens trångmål, önskemål: Lätta på
vår börda!

— Förslag till förbättringar: Vi hjälps åt! Bättre
och bättre dag för dag!

Presskolleger

Triangeldrama

Det egendomliga med en sådan här bokstavstriangel är att fastän den egentligen inte är det minsta lustig, så kommer praktiskt ta-
get alla människor att läsa den till slut, det vill säga just hit.

(»Vips», Sv. Aeroplan AB)

Självetjäningsprincipen blir allt vanligare.

(»Mjölkdags», Mjölkcenralen)

Väntan

— Snälla brevbäraren, sade husmodern i en gård på landet, vill han vänta lite, medan jag gör i ordning ett paket?

Lantbrevbäraren satte sig att vänta, och vänta fick han. Först efter en kvart kom gumman tillbaka.

— Jag är ledsen, sade hon, att det tog så lång tid, men se jag skulle skicka ett tjog ägg till min dotter i stan, och hönstackarn hade så svårt att komma sig för att värpa fram det sista ägget!

(»P.S.», Generalpoststyrelsen)

»Brukarna» i Höganäs

har firat 30-årsjubileum

I Höganäs finns två fotbollsklubbar, av vilka den yngsta, Idrottsföreningen Kamraterna, huvudsakligen rekryterar sina medlemmar inom den stadsdel, som går under benämningen Bruket. Och härav har kommit uttrycket »brukarna» för de spelare, som tillhör IFK. I höstas kunde denna förening se tillbaka på en 30-årig verksamhet.

Det har i den svåra konkurrensen med »storebror» Höganäs Bollklubb inte varit någon dans på rosor för de fotbollsentusiaster, som stått i spetsen för föreningen. En insats av stora mått har Larsson-dynastien utfört. Ernst Larsson, anställd på Rörfabriken, satt som ordförande från starten under ett kvartsekel och kallades sedan till hedersordförande. Han efterträddes på posten av brodern, snickare Albin Larsson. Denne kom tidigt med i ledningen och har dessutom som aktiv spelare varit en god tillgång. Två andra bröder, Nils och Edvin, båda anställda vid Bolaget från unga år, har alltid varit stora IFK-entusiaster. Av den förstnämndes söner Fred och Gösta, båda vid AB Höganäsarbeten, var i synnerhet »Freddy» en mycket god fotbollsspelare och därtill planens specielle gentleman.

Givetvis har många andra medverkat till att Kamraterna trots svårigheter av olika slag fortsatt sin verksamhet, som varit förlagd till det s.k. Flygfältet, beläget i Höganäs norra del och inte att förväxla med Höganäs flygplats. Vid jubileumsfesten på Hotell Strandbaden gavs många bevis på uppskattning av utförd gärning i fysisk fostrans tjänst under tre decennier. Bland inbjudna gäster var redaktör Ragnar Engberg, som representerade Höganäsbolaget och överlämnade en pokal att förslagsvis sättas upp som vandringspris i tävlan mellan den jubilerande föreningen, Väsby Fotbollsklubb och Vikens Idrottsklubb. Många andra presenter förärades jubilarer vid 30-årsfesten, som präglades av sammanhållning och gott kamratskap.

Ege

Järnpulververket bästa lag

från Bolaget i korpfbollen

Årets korpfbollsserie i Höganäs blev en gigantisk tävling med inte mindre än 17 deltagande lag. Fem av dessa var från Bolaget, nämligen Järnpulververket, Tjänstemännen, Centralverkstaden, Gruvan och Elektrikerna med slutgiltig placering i samma ordningsföljd.

Seriesegrare blev Biljardklubben, följd av Kommunalanställda med 31 respektive 29 poäng. Järnpulververket kom på tredje plats med 23 poäng i skarp konkurrens med Tjänstemännen, som fick

22 poäng. Elektrikerna stannade på 6:e, Centralverkstaden på 9:e och Gruvan på 12:e plats.

Tjänstemännen inspelade näst efter Kommunalanställda flest mål i de sexton matcherna. Framgångsrikaste skyttar bland spelarna från Bolaget var Stig Svensson-»Pleve» och Artur Klang, Tjänstemännen, samt Åke Hedberg, Järnpulververket. Men så var också dessa tre under tidigare aktiv fotbollstid trumfess i sina respektive klubbtag.

Sven

Gruvspel i form av trekamp

återupptages till nästa år

Då de s.k. Gruvspelen på initiativ av direktör P. Eg. Gummeson startades 1939, var detta en friidrottstävling, som genomfördes i idrottsföreningarnas regi på de platser i nordvästra Skåne, där

Sport

Höganäsbolaget har sin verksamhet. Tävlingen var öppen för även inte anställda vid företaget, som svarade för den ekonomiska sidan av arrangemangen. Spelen genomfördes under ett tiotal år med varierande intresse och somnade sedan in av sig själva.

Nu har frågan om nya Gruvspel dykt upp, och representanter från de olika verken har gjort upp statuter för en tävling endast för anställda vid Bolaget. Man tänker sig till att börja med en trekamp omfattande grenarna skytte, fotboll och varpa. Skyttet bedrivs redan med stort intresse, och resultaten från den traditionella tävlingen verken emellan inräknas i trekampen. Fotbollen är tänkt för sjuannalag. Det gamla spelet varpa har blivit allt populärare landet runt och torde bli ett trevligt inslag i spelen. Och så sätter vi igång till nästa sommar.

Ege

Handbollsspelet i Höganäs

har blivit en publiksport

Handbollssporten i Höganäs har inte många år på nacken. Det var 1948 som man inom ungdomsorganisationen Unga Örnar mera organiserat tog upp denna gren på sitt idrottsprogram. Snart följde andra föreningar och organisationer efter, och 1951 startades den första handbollsserien för damer i Höganäs. Unga Örnar blev seriesegrare, men följande år triumferade Arnbergs Fabriks AB.

Då Höganäs lokala korpidrottsförbund bildades innevarande år, betydde detta ökad vind i seglen för handbollssporten. Även en herrserie sattes igång. Man kan tala om rena succén. Den inlevelse utövarna lagt i dagen och det intresse publiken visat, understryker detta.

Höganäsbolagets flickor

har haft större framgång

Damserien fullföljdes av fem lag. Det utspann sig från början en ettrig strid om första platsen i serien mellan Unga Örnar, Arnbergs och Höganäs-bolaget, och de tre lagen turades om att leda. Till sist avgjorde örnflickornas större jämnhet, och de tog hem serien med 13 poäng, följda av Arnbergs med 12 och Höganäsbolaget med 9 poäng.

Bolagsflickorna gjorde, vad inget annat lag maktade. De tillfogade Arnbergs flickor deras enda nederlag och tog i returmatchen ytterligare en poäng från fjolårets seriesegrare. Nämnas bör, att inte mindre än fyra flickor anställda på Höganäsbolagets kontor deltog i Unga Örnars segrande lag. Av dessa placerade sig Birgit Olsson som tvåa i skytteligan med 16 mål. Ann-Marie Bengtsson var bäst i Bolagets lag med 10 fullträffar.

Elektrikerna vann serien

Tjänstemännen spelade bäst

I nystartade herrserien dominerade lagen från Höganäsbolaget. Inte mindre än nio lag startade, varav fyra »rena» bolagslag, nämligen Centralverkstaden, Tjänstemännen, Centrallaboratoriet och Verkstadsskolan. Seriesegrande Elektrikerna bestod dessutom till övervägande delen av anställda vid Höganäsbolaget, åtta spelare. Likadant var förhållandet med DAH (Danska arbetare i Höganäs).

Elektrikerna, med bl.a. förre allsvenske handbollsspelaren Boo Paulsson, tog från början hand om ledningen. Redan på ett tidigt stadium var det klart, att de inte kunde hotas om serieseger. Övriga lag fick inrikta sig på bästa möjliga placering efter serievinnarna. Bäst lyckades Centralverkstaden, som alltså blev tvåa. Tjänstemännen, inom parentes det lag som spelade den vackraste handbollen, kom på fjärde plats, medan Centrallaboratoriet och Verkstadsskolan fick vakta träsliven. Följande tabell visar de bästa skyttarna:

Boo Paulsson, Elektrikerna	49 mål
Orla Fredericsen, DAH	30 »
Arne Jacobsson, Tjänstemännen	24 »
Villio Nilsson, Centralverkstaden	23 »
Kurt Eneroth, Verkstadsskolan	23 »
Jan Andersson, Elektrikerna	19 »
Börje Blomgren, Centrallaboratoriet	19 »

I en cupturnering kvarstod Centralverkstaden och Centrallaboratoriet till finalen. Denna blev en jämn historia, och »Labbis» fick till sist ge sig med siffrorna 9—6.

Ett par stadsmatcher har också spelats, varvid till största delen spelare från Bolaget representerat gruvstaden.

Publikintresset har varit strålande med täta

åskådardel kring handbollsbanan på Höganäs idrottsplats. Matchen Elektrikerna—Tjänstemännen sågs av cirka 400 handbollsentusiaster. Rekordet är dock över 600 personer, satt vid stads-matchen mot Landskrona.

Essgé

»Landskamp» i golf Höganäs—Riverton

En »landskamp» i golf har ägt rum mellan Höganäskoncernens anläggningar i USA (Hoega-naes Sponge Iron Corp., Riverton) och i Sverige (Höganäsbolaget).

I Amerika spelades på Iron Rock Golf Club, Pennsauken, och i Sverige på Hälsingborgs Golfklubb, Viken.

I lagtävlingen deltog fyra man från vardera landet, och de tre bästa resultaten från varje land räknades. Resultatet blev, att matchen slutade oavgjord med —10 p. för vardera laget.

De bästa individuella resultaten:

1. Herman Brundin, Amerika 0
(Koncernmästare)
2. Eric Fridlund, Sverige —1
(Höganäsmästare)
3. Stig Jonés, Sverige —2
4. Sten Lilja, Amerika —4
5. Ulf Gummesson, Amerika —6

Tävlingarna gick med handicap, men trots detta måste »amerikanernas» resultat betraktas som synnerligen goda med tanke på den korta tid de ägnat åt denna förnämliga sport.

Dessa tävlingar kommer i fortsättningen att äga rum en gång i kvartalet.

Samtidigt tävlades om Höganäs-mästerskapet och Malmströms vandringspris. Eric Fridlund segrade och erövrade vandringspriset för alltid.

L—g

Skrombergaverken överlägsen segrare i Höganäskoncernens telefon-skytte

En lördag i september plockade ett 100-tal anställda inom Höganäskoncernen fram sina mausergevä. Det gällde att skjuta om ett av Höganäs-bolaget nyuppsatt vandringspris, och under dagen knallade det friskt på nio olika platser inom koncernen. I Höganäs satt tävlingsledningen och vände på resultaten, som skulle lämnas per telefon.

Skrombergaverken kom först på tråden. Det var planeringsman Arvid Persson, som med ivrig röst rapporterade 739 poäng i lagtävlan och 152 poäng för bäste skytten, reparatör Inge Bohlin. Det visade sig sedan, att vandringspriset gått till Skromberga, som också hade tävlingens individuellt bäste skytt.

Toppresultat av Västerviksamason

Från Naxosfronten i Västervik telefonerades, att ett 20-tal skyttar varit i farten, bland dem två damer. Marianne Holgersson skötte sig som en hel karl, ja ännu bättre. Med sina 151 poäng besegrade hon samtliga i tävlingen deltagande manliga kolleger utom skrombergareparatören.

Uppe i Baskarp hade kamrer Tage Axelsson lyc-

Överst: Glasulls bästa skytt, ingenjör Yngve Lundgren. Därunder: Nyvångsskyttar i eldställning på den idylliska banan vid Tingvalla.

kats få ihop de fem skyttar som behövdes, för att det skulle bli ett lag. Någon topplacering nåddes inte, men heder åt er baskarpskyttar, som ställde upp! Hoppas att ni kommer igen till nästa år. Då räknar vi med deltagande även från Lomma, som uteblev i tävlan om den första inteckningen.

Bland »Glasullsskyttarna» i Billesholm placerade sig ingenjör Yngve Lundgren som etta med 149 poäng. Gamle skytteveteranen, pensionerade ingenjören Gustaf Claëson var med sina nära sjuttio år på nacken med bland de fjorton billesholmare, som deltog i telefonmatchen.

Duktig rekryt i Höganäs

I Höganäs antecknades oväntat dålig anslutning och sammanlagt endast 673 poäng för de fem bästa. Vi tar nog inte fel, att Höganäsverkens skyttar försöker att rehabilitera sig nästa år. Johnny Nilsson låg i toppen bland höganässkyttarna med 150 poäng. Men bästa prestationen gjorde nog rekryten Stig Jönsson, som vid sin första skjutning på 200 m bana noterade 137 poäng.

Från Bjuvsverken meddelades, att man fick skjuta på samma bana som billesholmarna och efter dessa. Då hade skymningen redan lagt sig över fältet, vilket givetvis var ett handicap. Ture Larsson prickade in flest eller 136 poäng.

Tack vare ingenjör S Helins medverkan kom AB Höganäsarbeten med i tävlingen trots inbjudan i elfte timman. Stockholmsarna sköt ute vid Nacka, och S Wallmon lyckades bäst med 145 poäng.

I Nyvångsverken lag deltog ingenjör S E Jansson, som dock inte kunde hindra maskinist Tage Nilsson att toppa prislistan. I Gunnarstorp hade överfogde Eric Fridlund placerats som skjutledare, vilket tydligen var ett misstag i så måtto, att han utom tävlan sköt bättre än alla gunnarstorphuskyttarna.

Prisutdelning i Bjuv

Ett 40-tal skyttar från verken i nordvästra Skåne var ett par veckor efter tävlingen samlade i Bjuvs Folkets Hus till kaffesamkväm i samband med prisutdelning, som förrättades av tävlingens organisatör, redaktör Ragnar Engberg. Skrombergaverken erövrade vandringspriset genom Inge Bohlin, Egon Olsson, Karl Pålsson, Lennart Olsson och Magnus Håkansson. Sedan var ordningsföljden: Västervik 687 poäng, Glasullsbolaget 677 p., Höganäsverken 673 p., Bjuvsverken 655 p., Höganäsarbeten 597 p., Nyvångsverken 560 p., Baskarp 495 p. och Gunnarstorphusverken 460 p.

Individuella segrare i de olika klasserna var Inge Bohlin och Lennart Olsson, Skromberga, Stig Jonsson, Västervik, Karl Pålsson, Skromberga, och Marianne Holgersson, Västervik.

Vid prisutdelningen diskuterades nästa års tävling, som bestämdes gå av stapeln en söndag i juni månad. Stort intresse spårades för koncernskjutningen, och man fick det intrycket, att det blir avsevärt flera skyttar, som ställer upp till tävlan om den andra inteckningen i vandringspriset.

Ege

På bilden i mitten får Charles Ägren, Gunnarstorp, telefonrapport från markörerna. Wallentin Herrder lyssnar spant. Nedanför syns fem Skrombergaskyttar brassa på för fullt. Och allra nederst hela koncernskjutningens mästerskytt, Inge Bohlin, Skromberga.

EN JUBILEUMSSTAFETT

Naturligtvis skulle problemet i det här numret bli jubileumsbetonat, m.a.o. ha något med de gångna åren att göra. En ursprunglig tanke att gå alla tio åren tillbaka slopades, då det ansågs bli alltför besvärligt för lösarna. Så blev det i stället en tävling, en stafett, som går över bara de fem sista åren, alltså 1949—1953. Den består av fem tävlingsmoment, som Ni måste avverka i tur och ordning från 1 till 5, eftersom lösningen på ett föregående moment är förutsättningen för att Ni säkert skall komma vidare. För att kunna delta i tävlingen måste Ni ha tillgång till alla nummer av »Brännpunkten» för de fem åren. Om något nummer skulle ha kommit bort, eller om Ni inte varit anställd i Höganäsconcernen hela tiden och följaktligen inte fått alla nummer, behöver Ni bara gå till närmaste ABF-bibliotek, där de kompletta årgångarna finns samlade. De olika tävlingsmomenten ser ut så här:

1. Ett år publicerade »Brännpunkten» resultatet av en utredning om arbetarnas matvanor. Hur många procent var det som åt »ägg m.m.» till andra målet? Skriv talet här
2. Om Ni nu skrev ned rätt tal, fick Ni beteckningen på ett nummer av »Brännpunkten» två år senare, där en viss avdelning beskrevs. I artikelrubriken finns ett ord, som kan sägas vara huvudobjektet för avdelningens verksamhet. Hur många bokstäver finns i det ordet? Skriv talet här
3. Fördubbla detta tal. Slå upp den sidan i ett visst nummer av »Brännpunkten» av årg. 1949—1953, så finner Ni några intervjuer jämte por-

trätt. Hur många saknar på bilden glasögon? Skriv antalet här

4. Läg 1946 till det tal Ni erhållit. Ni får då ett årtal. På hur många sidor i den årgången av »Brännpunkten» förekommer annan tryckfärg än svart och rött? Skriv antalet här
5. Tag sista siffran i det antalet, och sök upp sidan med samma nummer i det exemplar av »Brännpunkten», som Ni just nu läser! Hur lyder texten med de största bokstäverna på den sidan?

Det rätta svaret på 5:e frågan är lösningen på vår jubileumsstafett, och den skall Ni skicka till Red. för »Brännpunkten», så att vi har den senast den 1 febr. 1954. Ni behöver inte lämna svar på frågorna 1—4 till oss. Fem priser utdelas den här gången på 25, 20, 15, 10 och 5 kr., och resultatet av tävlingen kommer att avslöjas i påsknumret.

Lösning på »De 40 cyklister»

Det var nr 7, som vann tävlingen. Såsom bärare av ett udda nummer åkte han medsols, och eftersom Sjöberga och Bergasjön rimligen måste ligga i Sverige, där vi ännu så länge har vänstertrafik, så hade nr 7 åkt på ytterbana och därmed en längre sträcka än nr 26 på samma tid. Sträckan var f.ö. inte så obetydligt längre. Om man antar, att sjön var cirkelrund, att landsvägen var 4 meter bred och att cyklisterna åkte längst ut på sina resp.

kanter — lämpligt vid landsvägstävling — så kan man räkna ut, att skillnaden var ca 25 meter.

Priserna tillföll:

Gruvarbetare Wilhelm Larsson, Brevlåda 365, Björnås, Åstorp, kr. 15:—,

Snickare Ernst Olsson, Box 32, Handöl, kr. 10:—,

Maskinist Alexander Bengtsson, Box 47, Gunnarstorp, kr. 5:—.

»BRÄNNPUNKTENS»

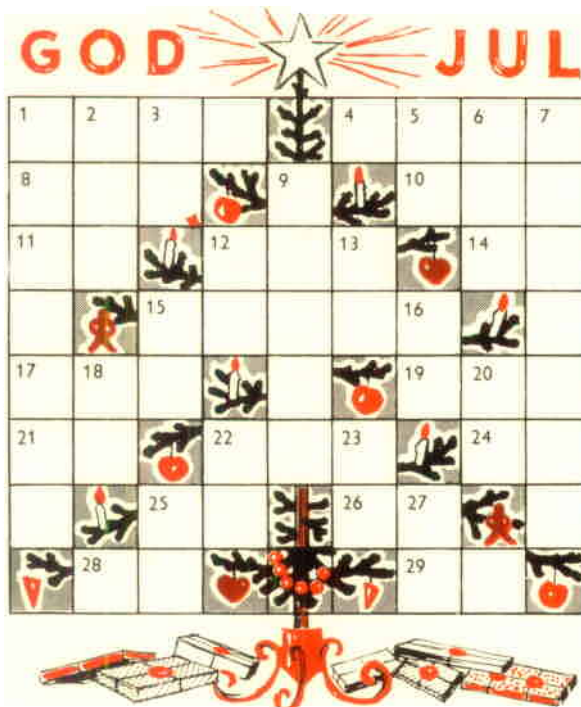
BARNPRISTÄVLING

Jultomten är en skicklig korsordslösare, och när han har tid - dvs. efter påsk, för så länge varar ju julen, som Du vet - löser han alla korsord han får tag i. När det nu gällde att sätta ihop en barnpristävling i »Brännpunkten», bad han att få göra ett korsord och skickade oss det, som Du ser av bilden härintill. Det är inte så svårt, för jultomten är snäll och vill, att så många som möjligt skall ha en chans att vara med om prisutdelningen, som ju kan ge en extra julklapp, fast den kommer litet senare.

När Din lösning är färdig, så skriv av den på ett särskilt blad. Korsordet skall alltså inte klippas ut! Skicka lösningen i ett kuvert, på vilket Du skriver »Barnpristävling», till Red. för »Brännpunkten», Höganäs, så att den är hos oss senast den 15 januari 1954. De fyra först öppnade riktiga lösningarna belönas med Postsparbankens presentkort om resp. 20, 15, 10 och 5 kr. Flera trevliga böcker kommer också att utdelas som priser.

VÄGRÄTT

1. Ofyndigt sådant bryts i Höganäsbolagets gruvor
4. Råmaterial för dotterbolag i Billesholm
8. Kvinnonamn, som hörts i sammanhang med Frank Sinatra
10. Åstadkom prinsessplågor
11. Yttrade
12. På gamla koppartak
14. Sjufalt —
15. Ingenling
17. Simfågel
19. Förmåga att uträtta något
21. Får man ibland göra, när vinden mojar
22. Kroppsdal
24. Ger vit dryck
25. Omdiskuterad vätska
26. Ormliknande
28. Så kallad
29. Av bären till denna växt kan göras dricka

LODRÄTT

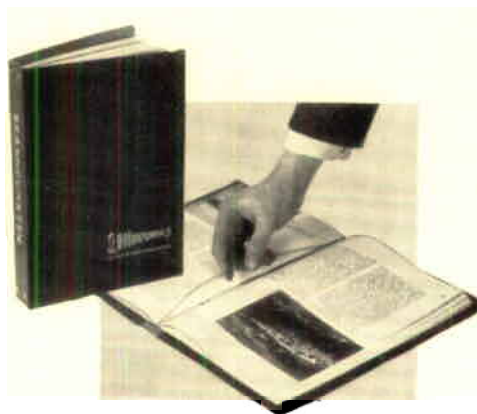
1. Koncernplats vid Vättern
2. Stammoder
3. Berömd korsordsgud
5. Dit vinden inte når
6. Kvarlätenskap
7. Bryts i 9. lodrätt
9. Gruvgångar
12. Kan betyda fortfarande
13. Donera
15. Känd fisk i ABC-boken
16. I Torsten Olssons galoscher
18. Nordost
20. Röda korset
22. Träd, som älskar vatten
23. Trivas
25. Last- eller dragdjur
27. Närpå skratta

Gratiserbjudande

till våra läsare!

Av trycktekniska skäl kan upplagorna på »Brännpunkten» inte alltid bli exakt lika med de beställda. Därigenom har vi under årens lopp fått en del överblivna exemplar av vissa nummer. För att på bästa sätt utnyttja dessa lämna vi härmed ett gratiserbjudande till våra läsare att, så långt upplagorna räcker, få sig tillsända ev. felande nummer av hittillsvarande årgångar. F.n. finns överskottsexemplar av följande nummer: 3/44, extranummer aug./45, 3/45, extranummer okt./45, 4/45, 5/45, 1/46, 3/46, 6/46, 1/47, 2/47, 5/47, 1/48, 1/49, 2/49, 4/50, 4/51, 1/52, 3/52, 4/52, 1/53, 2/53, 3/53. Erbjudandet gäller till den 1 febr. 1954 och endast för personer, som är upptagna på »Brännpunkten» adresslistor.

Många personer har frågat efter »Brännpunkten» förvaringspärm (rymmer 8 ex. av »Bränn-

punkten», se ovanstående avbildning), vilken en tid varit utgången. Vi får inom den närmaste tiden in en ny upplaga och expedierar pärmarna till intresserade, portofritt om kronor 2: 75 per pärm insättes på postgiro-nr 8565. Skriv på kupongen: st. pärm(ar) för »Brännpunkten», samt ange titel, namn, postadress och arbetsplats!